PART TWO
DRAUGAS
Saturday, October 18, 1958

MOKSLAS ☆ MENAS LITERATŪRA

ANTROJI DALIS
DRAUGAS
Šeštadienis, spalio 18, 1958

EPOCHINĖ ASMENYBĖ

Taikos Apaštalui Pijui XII Eugenijui Pacelli mirus

KUN. DR. JONAS BIČIŪNAS

Gyvas vaizdas dar tebestovi prieš akis: kada Šv. Tėvas Pijus XII šių metų liepos mėnesį iš Vatikano rūmų juodu Cadilak (amerikiečių katalikų dovana), pagal Tiberį išvyko į vasarinę rezidenciją Castel Gandolfo. Tada stovėjau ant šaligatvio ir drauge su kitais mosavau balta nosine ir klaupiausi laiminamas. Tai buvo paskutinis mano išlydėjimas: netikėjau, kad po šių mano atostogų nebematysiu jo daugiau audiencijose ir nebegirdėsiu jo kalbų, nebematysiu jo tėviško šypsojimosi ir tų paprastų žodžių "bravi, bravi" kai maldininkų minia nesiliuadavo plojusi ir šaukusi "Viva il Papa". Per eilę metų man teko versti jo kalbas ir enciklikas į lietuvių kalbą ir jas perduoti per Vatikano radiją lietuviams klausytojams. Teko informuoti apie skaitlingos, tūkstantinėms minioms, maldininkų audiencijas, atpasakojant jo gražius ir tėviškai prakilnių kalbų turinius ir kitokią jo Apaštalų Sosto pasaulinės reikšmės veiklą, vadovaujant 500 milionų Kristaus Bažnyčios narių.

Su didele meile ir pagarba noriu čia su Draugo skaitytojais pasidalinti mintimis, kurios tegalimos sutalpinti šiame mažame rašinėly, apie didįjį Taikos Apaštalą ir mūsų epochos taip prakilnią Katalikų Bažnyčios galvą, nenuilstamai vadovavusį šiais sunkiais laikais, per 19 metų Katalikų Bažnyčiai ir spalio mėnesio 9 d. po trumpos ligos šventai mirusį vasarinėje popiežių rezidencijoje Castel Gandolfo.

Netik visas katalikų pasaulis, bet ir visi geros valios žmonės liūdi netekę taikos apaštalo, vieno paties žymiausio mūsų laikų vyro, tvirtai stovėjusio žmogaus teisių gyvenime prieš bet kokį pasikėsinimą ir kaip jūros švyturio, rodžiusio žmonijai kelią į laimę čia žemėje ir amžinybėje.

Pijaus XII jaunystė ir mokslas

Gimė 1876 metais kovo mėn. 2 dieną Romos mieste, Orsini gatvėje, senosios Romos širdyje, kur jo tėvai, kilmingos giminės, Filippo Pacelli ir Virginia Graziosi gyveno. Filippo Pacelli dirbo Vatikane svarbiose koncistorialinėse advokato pareigose. Gimusį trečiąjį sūnų dėdė kunigas Guiseppe Pacelli pakrikštijo Eugenijaus, Marias Giuseppe ir Grovanni vardais.

Šiame miesto rajone, kur už Tiberio keli šimtai metrų yra Vatikano miestas, Švento Petro Bazilikos kupolo pavėsy būsimasis Pijus XII, Eugenijus Pacelli praleidžia savo vaikystę ir jaunystę. Jis lanko Seserų Divina Providenza vaikų darželį, pradžios mokyklą, o parapinėje Chiesa Nuova bažnyčioje tarnauja šventoms mišioms. 1885 -1894 metais lanko Visconti gimnaziją-licėjų, kuri baigia visų dalykų augščiausiais pažymiais ir buvo atleistas nuo baigiamųjų egzaminų, kaip nepaprastų gabumų mokinys.

Didelių gabumų 18 metų jaunuolis, augęs ir subrendęs patriarchalinėje, ypatingai pamaldžioje, šeimoje, baigęs licėjų, 1894 metų vasarą atlieka Šv. Aquietis Bazilikoje rekolekcijas ir po to praneša savo tėvams apie savo sieloje subrendusį pašaukimą į kunigystę. Tėvai nebuvo priešingi jo pasirinktam keliui, tačiau tėvas Pacelli norėjo savo sūnui duoti gerą mokslinį pavyzdį ir pilną laisvę bei laiko subręsti jo pašaukimui, vaikučio dar nesiuntė į mažąją Kunigų seminariją ar kokią vienuolių vedamą mokyklą. Jį leido į žymiausią Romos mieste gimnaziją-licėjų Visconti, tikėdamas, kad sūnus pats suras savo pašaukimo kelią be ypatingo pašalinio lenkimo. Geras mokyklinis pagrindas licėjuj, kaip matysime vėliau, davė galimybę baigti augštąsias teologijos ir bažnytinės teisės studijas.

1894 metais spalio mėnesį Eugenijų Pacellį jau randame Collegio Capranica — seniausia iš 15 š. Romoje kolegija-seminarija, kurioje gyveno daugiausia kilmingųjų vaikai ir šiaip pasižymėję studentai, besiruošią į kunigystę. Tačiau po metų dėl silpnos sveikatos tą kolegiją apleidžia, tęsdamas studijas Gregoriammo universitete filosofiją ir teologiją, kurią baigia daktaro laipsniu. Toliau studijuoja Laterano universitete kanonų ir civilinę teisę, gaudamas "Utriusque juris" Summa cum laude daktaro laipsnį. 1899 m. balandžio 2 d. įšventintas į kunigus, tęsia toliau juridines studijas. Tačiau, dar jam tebestudijuojant teisę, 1901 m. buvo pakviestas dirbti į Vatikaną — Valstybės sekretoriatą, ir sekančiais metais mons. Gaspari, vėliau Valstybės sekretoriaus, buvo pavestos reikšmingos, atsižvelgiant į jo amžių, "minutante" pareigos. Mons. Gaspari jauną kunigą Pacelli tuojau pastebėjo dėl jo gabumų ir augštos kultūros. Tokiu būdu jaunas, išsimokslinęs ir nepaprastų gabumų kunigas pradeda pirmuosius žingsnius Katalikų Bažnyčios centre, administracinėje karjeroje, pasiekdamas augščiausią laipsnį.

Vatikano tarnyboje

Trumpai peržvelkime mons. Pacelli pirmuosius metus Apaštalų Sosto administracinėje tarnyboje. Popiežius Pijus X taipgi atkreipia dėmesį į jauną minutante sėkmingai einantį savo pareigas ir vos 29 metų amžiaus jį pakelia į monsinjorus pirmiau "Comercere degreto", o po metų "Prelato domestico". 1911 m. mons. Pacelli, 35 metų amžiaus, nominuojamas jau atsakingoms Valstybės sekretoriate extraordinarinių reikalų kongregacijos pasekretoriaus (diplomatinis skyrius), pareigoms. 1914 m. sėkmingai priveda iki galo konkordatą su Serbija, tuo būdu pradėdamas tiesioginę diplomatinę karjerą. Drauge su mons. Granito di Belmonte vyksta į Londoną kaip specialus Šv. Sosto delegatas Anglijos karaliaus Jurgio V karūnacijos iškilmėse. Kada 1915 m. popiežiumi tampa Benediktas XV, mons. Pacelli paskiria Valstybės sekretoriate extraordinarinių reikalų kongregacijos sekretorium.

Tuo pat metu ėjo atsakingas pareigas tuomet koodifikuojamo Kanonų teisės kodekso darbe: popiežius Pijus X Kodekso koodifikavimo darbą buvo pavedęs tvarkyti kardinolų komisijai, kuriai pirmininkavo Valst. sekret. kard. Gaspari. Šis to atsakomingo ir sunkaus darbo didelę dalį paveda jaunam kanonistui Pacelli, paskirdamas jį koodifikacinės komisijos sekretorium. Naujasis Kodeksas buvo paskelbtas 1917 m., kada ir mons. Pacelli apleido Romą. Šio darbo didelę dalį jam teko pakelti, žinoma, kaip vyriausiam koodifikacinės komisijos sekretoriui patį darbą koordinuojant, nes techninį darbą atliko kolegijos žymiausias kanonistų.

Popiežius Pijus XII

Arkivyskupas Pacelli Apaštalų Sosto Nuncijus Vokietijoj

Baigiantis pirmajam Pasauliniam karui reikalingas buvo Vokietijoje ypatingų privalumų Apaštališkasis nuncijus. Juo pasiunčiamas pats diplomatinio skyriaus vedėjas, sekretorius mons. Pacelli, kuris prieš išvažiuojant Šv. Petro Bazilikoje 1917 m. gegužės 13 d. pakonsekruojamas arkivyskupu. Vatikano valstybė išsiuntė patį geriausią ir dėjo viltis, kad naujasis nuncijus tame karo nuteriotame krašte padarys viską, kas tik bus galima. Visi tuo buvo patenkinti, išskyrus valstybės sekretorių kard. Gaspari, kuris skundėsi, kad jam buvo atimta dešinioji ranka valstybės sekretoriate. Nuncijus Pacelli, be tiesioginių savo pareigų, rūpinosi palengvinti krašte karo atneštas kančias: teikė pagalbą sužeistiesiems, belaisviams ir kiekvienam kuo galėdamas. Tuo pačiu laiku rūpinosi galimai greičiau privesti prie pasirašymo taikos traktato. Intensyviai dirbdamas 1924 metais sudaro konkordatą su Bavarijos vyriausybe, po to perkeliamas į Berlyną, kur 1929 m., jo diplomatinių sugebėjimų ir asmeninių savybių dėka buvo pasirašytas konkordatas tarp Apaštalų Sosto ir Prūsijos. Tais pat metais jis baigia savo ilgą 12 metų buvimą Vokietijoj, pamilo tą kraštą ir žmones išmoko jų kalbą ir vėliau visą savo gyvenimą buvo palankus vokiečių tautai ,o ir patys vokiečiai jam rodė ypatingą pagarbą ir meilę. Grįžęs į Romą arkiv. Pacelli vėl įsijungia į Bažnyčios centro darbą. 12 metų nuncijaus pareigas praturtino jo diplomatinė patirtis, nes ypatingai buvo sunkios sąlygos pokarinėje Vokietijoj, tiek Bavarijoj, tiek protestantiškoje Prūsijoj, kur dar buvo gerai atsimenama Bismarko kulturkampf laikai, vyriausybę privesti prie konkordato sudarymo ir ten užtikrinti Katalikų Bažnyčiai ramias veikimo ąslygas.

Kelias į bažnytinės hierachijos viršūnes

Po sėkmingos misijos Vokietijoje arkiv. Pacelli 1929 m. 16 gruodžio konsistorijoj pakeliamas į kardinolus ir paskiriamas Šv. Petro bazilikos vyriausiu valdytoju "arciprete", kurio pareigos buvo laisvos mirus kardinolui Merry del Val. Po poros mėnesių užima valstybės sekretoriaus pareigas, kada kardinolas Gaspari po ilgų ir sunkių darbo metų, ypatingai sudarant Laterano paktus su Italijos vyriausybe ir koodifikuojant naująjį Baž įstatymų kodeksą, dėl nesveikatos atsisakė nuo valstybės sekretoriaus pareigų. Popiežius Pijus XI, augš tai vertino jo diplomatinę išmintį ir patyrimą. Nuo to laiko tarp Pijaus XI ir kardinolo Pacelli buvo labai glaudus bendradarbiavimas, taip, kad šiame laikotarpy, iki Pijaus XI mirties, Apašt. Sostas buvo sudaręs visą eilę konkordatų su svarbiausiomis valstybėmis. 1935 m. kard. Pacelli buvo nominuotas Šv. Romos Bažnyčios Camerlengu. Tai ypatingos pareigos mirus popiežiui, kuris tada perima Apašt. Sosto laikiną valdymą ir praveda konklavę. Tokiu būdu kardinolas Pacelli tampa žymiausiu visoje kardinolų kolegijoje. Tad visai nestebėtina, jog buvo tinkamiausias atstovas Apaštalų Sosto į tarptautinius Eucharistinius kongresus. Taip, kad kardinolas Pacelli, kaip popiežiaus legatas, 1934 m. dalyvauja Euch. kongrese Argentinoje ir 1938 m. Vengrijoj, Budapešte. Taipgi kaip popiežiaus legatas dalyvauja 1935 m. Jubilėjinių metų uždarymo iškilmėse Liurde ir konsekracijoj šv. Teresėlės Kūdikėlio Jezaus bazilikos Lisieux mieste Prancūzijoj. Be to, 1936 m. buvo atvykęs į JAV. Nors jo paties pareiškimu ,tai buvo privatus apsilankymas, tačiau susitikimas su Amerikos vadovaujančiais asmenimis turėjo didelės reikšmės sustiprinti Apašt. Sosto ryšius su šiuo kontinentu pagerinant Kat. Bažnyčios padėtį JAV. Po šių visų didelės reikšmės kelionių, kurių metu valst. sekretorius galėjo gerai pažinti Kat. Bažnyčios reikalus plačiame pasauly, sueidamas į tiesioginį kontaktą vietoje, daugiau iš Vatikano nebeiškeliavo, nebent į savo vasarinę rezidenciją ir retomis progomis į Romos miestą, juo labiau, kad ir sveikata, kaip ir visuomet, nebuvo stipri.

Šv. Petro Soste

1939 m. vasario 10 d. miršta popiežius Pijus XI. Kardinolas Pacelli, kaip Šv. Romos Bažnyčios Kamerleugas perima Apaštalų Sosto valdymą specialiose aplinkybėse — Sede Vacante, ir sušaukia konklavę kovo 1 d. naujo Popiežiaus rinkimui. Iš 62 kardinolų buvo 35 italai ir 27 užsieniečiai (rinkimui gi dabar naujo popiežiaus Kardin. Kolegiją sudaro 55 kard., iš kurių 17 italų ir 38 užsieniečiai). Konklavė baigėsi sekančią, kovo 2 d. vienbalsiai išrenkant tą patį kardinolą Pacelli Camerleugą ir valstybės sekretorių, kuris pasivadino Pijum XII. 18 val. pirmasis kardinolas diakonas Dominione, Švento Petro aikštėje susirinkusiai miniai pranešė: "annuntio vobis gaudium magnum habemus Papam Eminentissimum ac reverendissimum Dominum Cardinalem Eugenium Pacelli qui sibi nomen mifosuit Piuni XII. Ši gi džiaugsmingai šaukė: "Viva il Papa", nes jis buvo ne tik italas, bet ir romėnas. Kard. Pacelli išrinkimas nieko nestebino, nes daugumos buvo laikomas Dievo Apvaizdos pramatytas Bažnyčiai vadovauti vyras. Nuo to laiko prasidėjo ilgi 19 metų Baz. valdymo metai. Jo balsas dažnai skambėdavo didžiulėse audiencijose, o per Vatikano radiją jo kalbos pasiekdavo betarpiškai platųjį pasaulį; jo autoritetingas mokančios ir valdančios Bažnyčios žodis enciklikomis ir Apaštališkais laiškais mokė, aiškino ir stiprino didžiulę 500 milionų Kat. Bažnyčios šeimą.

(Bus daugiau)

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Medicinos Fakulteto Darbai,** Vytauto Didžiojo universiteto, medicinos fakulteto, buvo pradėti leisti prieš 25 metus — 1933 m. Redaktorius — prof. dr. Petras Avižonis. Į metus išeidavo dvi-trys knygos, 220-250 psl., iliustruotas. Mokslo darbai ėjo iki pirmosios bolševikų okupacijos. Žymesni bendradarbiai: P. Avižonis, J. Blažys, V. Kuzma, V. Lašas, V. Valčiūnas, V. Kanauka, A. Starkus, A. Vaškevičiūtė, O. Landsbergienė, B. Sidaravičius, A. Jurgeliūnas, J. Zubkus, K. Oželis, P. Kazlauskas, A. Hagentornas, J. Žilinskas, K. Buinevičius, Ip. Gasiūnas, N. Girdvainis, J. Mackevičaitė-Lašienė, R. Masalskis, B. Šiaulys, V. Mingailaitė-Tumėnienė ir kt., profesoriai, gydytojai, net ir ne mokslo personalo, bet ir medikai specialistai. Bendradarbiavo ir svetimtaučių, kurių darbai ėjo svetima kalba. Iš atskirų mokslinių darbų bei studijų, kaip: prof. dr. K. Oželio —Natūralinis ir mechaninis gyventojų keitimasis Lietuvoje 1915-1933 m., prof. dr. J. Žilinsko Serologinis Mažosios Lietuvos gyventojų ir kitų baltų rasės tautų giminiškumas, senojo geležies periodo Lietuvos gyventojų kaukolių studija (šis darbas paruoštas kartu su R. Masalskiu) ir kiti, kur medžiaga buvo naudojama atskiroms studijoms. Viso išėjo 14 knygų. **(J. Vdl.)**

● **Lietuva Okupacijoje,** tokiuo pavadinimu išėjo rotatoriumi spausdinti įrišti pranešimai, daryti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimui. Leidinį paruošė PLB seimui ruošti komitetas. Leidinys 127 psl. Įvadą parašė prel. J. Balkūnas. Turinyje yra dr. A. Trimako ir V. Vaitiekūno straipsnis — Lietuvos okupacinė santvarka, Juozo Audėno straipsnis — Okupuotos Lietuvos susovietintas žemės ūkis, Juozo Aisčio — Okupuotos Lietuvos literatūra, A. Rimvydo — Sovietinė Indoktrinacija Okupuotoje Lietuvoje, dr. St. Bačkio — Lietutvos valstybės tarptautinė teisinė ir politinė padėtis, Vyt. Vaitiekūno — Švietimas okupuotoje Lietuvoje. Straipsniai yra visai parašyti moksliškai, daug vardų ir statistikos, visa rodo autorių didelį dalykų pažinimą ir išstudijavimą. Iš pranešimų matyti kokia Lietuvoje mokyklų programa, koks literatūrinis lygis, kaip Lietuva rusinama ir t.t. Leidinyje daug statistinės ir kitokios medžiagos. Visa tai daro rimtą studijinį leidinį. Nei egzempliorių skaičius, nei leidinio kaina nepažymėta.

● **Dail. T. Valius** praeitą savaitgalį lankėsi Cicero mieste pas savo pažįstamus ir bičiulius.

● **XXVII Knygų Mėgėjų Metraštis** pradėjo eiti prieš 25 metus — 1933 m. Išėjo dvi knygos. Pirmoji — 1933 m. 176 psl., antroji — 1937 m. 216 psl., gausiai iliustruota. Bendradarbiai: kan. J. Tumas, V. Burkevičius, K. Bizauskas, kun. Kriščiukaitis, MIC, P. Ruseckas, P. Galaunė, M. Mašiotaitė-Urbšienė, prof. M. Biržiška, prof. Vac. Biržiška, Vyt. Steponaitis, A. Ružancovas, A. Merkelis, dr. A. Vasiliauskas, V. Cimkauskas, J. Švaistas, P. Bugailiškis, J. Slapšinskas ir kiti. Paminėtini žymesni darbai: prof. Vac. Biržiškos — Nežinomi ar mažai žinomi XIX amž. lietuviškieji rašytojai prieš spaudos uždraudimą. Medžiaga Juozo Želvavičiaus biografijai, Fabijonas Ulrikas Glazeris ir jo naujai surastas 1729-1733 m. rankraštis, kun. Kriščiukaičio, MIC, Kaip marijonų bibliotekai knygas rinkau, A. Ružancovo — Numeruotieji leidiniai, Bibliografijos, bibliotekų ir bibliofilijos 1927-1936 metų bibliografija, J. Slapšinsko — Sala Lituana ir kitų. Dalis straipsnių bei darbų išleisti atskirais leidiniais. J. Slapšinsko Rimanto "Sala Lituana", smulkiai, dokumentuotai su įvairiomis schemomis ,iliustracijomis aprašyta lietuvių dalyvavimas tarptautinėje spaudos parodoje 1937 m. Romoje, kur lietuvių paviljoną įrengė ir vadovavo dail. A. Valeška ir kuri italų spaudoje buvo plačiai minėta, kaip vienas gražiausių paviljonų. **(J. Vdl.)**

● **Povilas Jasiukonis,** baigęs filmų gamybos ir meno augštuosius mokslus, Yale universiteto buvo pakviestas prie to universiteto esančiai mokslinių filmų laboratorijai vadovauti, ir šių metų rugsėjo mėn. 23 d. šeimos artimųjų ir gausaus būrio prietelių palydėtas, išvyko į naują apsigyvenimo vietą. Pažymėtina, kad Yale universitetas yra vienas iš seniausių universitetų JAV-se ir visame pasaulyje yra garsus savo mokslininiais darbais ir pasiekimais.

Povilas Jasiukonis yra pasireiškęs labiausiai jo mėgiamoje darbo srityje, kaip filmuotojas. Šioje šakoje jau nuo 1955 m., šalia nuolatinių studijų, Povilas Jasiukonis stengėsi užfiksuoti filmuose visus svarbesnius ir reikšmingesnius Los Angeles lietuvių gyvenimo momentus. Ir kaip mums yra žinoma, tos medžiagos Povilas Jasiukonis per eilę metų yra daug sutelkęs. Be to, Povilas Jasiukonis yra paruošęs tris stambesnius dokumentinio pobūdžio filmus: Lietuva — Europos nugalėtoja, Vasario 16-sios Lietuvių gimnazija ir trečią, apimanti daugiau kultūrines temas ir tuo tarpu neturinti vardo.

● **Erdmonui Simonaičiui —** 70 metų. Š. m. spalio 31 d. PLB Vokietijos kr. valdybos vicepirmininkui ir Mažosios Lietuvos Tarybos pirmininkui E. Simonaičiui sueina 70 metų. Garbingas kovotojas dėl lietuvybės visą savo amžių ir jėgas pašventė lietuvių tautos interesų labui. Visiems už save jaunesniesiems ir daugelisi savo bendraamžių E. Simonaitis gali būti geru pavyzdžiu, kaip mylėti savo tėvynę, savo tautą ir kalbą.

● **Sketch for a Self Portrait** tokiu vardu pasirodė gimusio Lietuvoje žydų tautybės asmens Bernard Berenson knygelė, kurią išleido Indiana University Press leidykla. Joje yra autoriaus laisvi pasakojimai apie meną, religiją, senas knygas, draugus ir daugelį kitų dalykų. **(E. Š.)**

● **Prof. Zenonas Ivinskis** ruošia platesnį leidinį apie Lietuvą vokiečių kalba.

● **Lietuvių Istorijos draugija,** įsikūrusi 1957 m. XII.15 d., Chicagoje, nutarė leisti žurnalą Tautos Praeitis, kuriame tilptų mūsų istorikų studijos ir mūsų tautos istorijai pagalbinių mokslų straipsniai, bei niekur neskelbti mums svarbūs dokumentai. Tam darbui įvykdyti draugija parinko redaktorių Č. Grincevičių, 1616 So. 50th Ave. Cicero, Ill., ir administratorių kun. dr. K. A. Matulaitį, Marian Hills Seminary, Clarendon Hills, Ill.

Redaktorius užmezgė ryšius su žymiausiais mūsų istorikais, gavo pažadų ir susilaukė pluošto straipsnių pirmai ir antrai žurnalo knygai. Su istorinėmis studijomis pasirodė sunkesnis reikalas: mūsų istorijai, būdami įsipareigoję padaryti kitus skubius darbus, per pusę metų nesuskubo paruošti spaudai jau turimų, niekur neskelbtų savo studijų. Nenoromis tenka palaukti, kada redaktorius turės pilnai 200 puslapių tekstą pirmajai žurnalo knygai.

Administratorius pranešė valdybos posėdyje spalio 12 d., kad yra užsisakę žurnalą patys įžymiausieji lietuviai kunigai, gydytojai ir kiti. Tą dieną buvo 110 prenumeratorių. Tikimasi sulaukti prenumeratos iš visų, kuriems draugijos valdyba yra siuntusi savo laiškus. (K. Bitikas)

● **Dail. Romas Viesulas** išvyko metams į Europą. Pradžioje aplankys Vokietiją ir kitus kraštus ir pastoviau apsigyvens Paryžiuje, kur atsidėjęs kurs iliustracijas lietuvių liaudies dainoms. Jis nori išleisti didelio formato knygą, kur būtų lietuvių dainų iliustracijos atspausdintos tiesiai nuo akmens. Dainų tekstai bus parengti keliom kalbom, priedu bus mokslinis įvadas, kuris supažindins su lietuvių liaudies dainomis.

Ypatingo pasisekimo susilaukė Romo Viesulo grafika lietuvių dailės parodoje New Yorke. Iš parodos nupirko du jo paveikslus: vieną N. Y. Miesto viešoji biblioteka, kitą — Riverside muzėjus.

● **Lithuania and Lithuanians,** veikalas apie Lietuvą ir lietuvius, parašytas anglų kalba, labai gausiai iliustruotas Lietuvos gyvenimo, naujos statybos, ekonomikos, žemės kultūros ir visokeriopo gyvenimo nepriklausomybės metais pažangos vaizdais, išeina iš spaudos gruodžio mėnesį. Tekste neilgos, savo srities specialistų parašytos apybraižos iš Lietuvos istorijos, apie lietuvių kalbą, meną, literatūrą ir apie lietuvius visame pasaulyje. Veikalas 40 metų Lietuvos nepriklausomybės sukakties proga skiriamas lietuvių jaunimui ir kitataučiams.

● **Dažytas vualis,** Somerset W. Maugham knyga išeina iš spaudos. Pagal tą knygą Holywood bendrovė yra susukusi filmą Septintoji nuodėmė. Tai pirmas šio visame pasauly išgarsėjusio anglų rašytojo romanas lietuvių kalba. Jame sprendžiama gydytojo šeimos problema. Tylus, savo profesijai pasiaukojęs gydytojas, tuščiavidurė moteris, jo žmona, ir be jokios moralės donžuanėlis — vyriausi romano veikėjai. Stipri intriga, geras pasakojimas, gera dozė ironijos — savumai, kurie skaitytoją patraukia ir pririša prie knygos. Puikus vertinimas, atliktas žinomo mūsų rašytojo Stp. Zobarsko.

● **Dail. Antanas Galdikas** šiuo metu rengiasi parodai, kuri įvyks rudenį Feigle galerijoje, New Yorke.

● **Julija Švabaitė** šiuo metu gyvena Australijoje ir spaudai rengia eilėraščių rinkinį.

V. VEBRAS, SPAUDOS DARBUOTOJAS

J. VAIDELYS, Chicago, Ill.

Rugsėjo 21 d. iš gyvųjų tarpo išsiskyrė Vincas Vebras, gyv. Chicagoje, vienas žymesnių senųjų spaudos darbininkų, spaustuvininkų. Daug kam jo gyvenimas ir darbas nežinomas, nes buvo darbo ir pareigos žmogus, kokių reta yra. Jo nuveikti darbai gana dideli ir žymūs, kad negalima tylomis praeiti. Kiek anksčiau buvo apie jo gyvenimą rašyta, bet čia daugiau paminėsiu jo nuveiktus darbus.

Sausio mėn. peržengė 65 metus savo amžiaus ir ta sukaktis praėjo nepasťebėta. Gimė rytų Augštaičiuose — Radžionių kaime, Kamajų vls., Rokiškio aps. Kaip vyriausias šeimoje, įsijungė į piemens darbą ir pats per save pramoko skaityti ir rašyti. Kiek paaugęs, prašosi tėvo leisti mokytis, bet tėvas atsisako. Savo mokslą tęsia su knyga paskui žagrę. Pasiskundžia motinai. Ši, nors ir neturėdama pinigų, bet šiaip taip sugraibo penkis rublius, dėdė prideda dar penkis rublius ir Vincas pasileido jieškoti mokslo tiesiai į Rygą, Latviją, nes žinojo, kad ir jo pažįstamų ten mokosi. Turėjo 15 metų. Pinigus išleido, o toliau nežino ką daryti. Eina iš vienos šeimos pas kitą ir klausinėja, kur gali gauti darbo, gi užsidirbęs norįs mokytis. Jam pasiūlė eiti į Liudo Jakavičiaus spaustuvę. Čia buvo priimtas. Pirmosios dienos buvo sunkios, bet malonios, nes pamėgo spaustuvininko amatą. Dirbo įvairų darbą, bet paskui davė dirbti prie "Rygos Naujienų" laikraščio, rinkėju, vėliau metrompažu. Atlyginimas nedidelis. Vincui nepatiko laikraščio kryptis, todėl nueina jieškoti darbo į "Rygos Garsą". Čia pasigiria, kad esąs spaustuvininkystės darbe ne naujokas. Tuo metu, kun. J. Tumas ir kiti nudžiugo, kad susilaukė gero darbininko. Po savaitės kitos pakelia atlyginimą. Jis ir laikraščiui parašo, todėl leidėjai ir redaktoriai patenkinti. Tais laikais "Rygos Garsą" redagavo J. Linartas, A. Šimoliūnas, J. Bajoras, kun. J. Bikinas, kun. J. Tumas, o žymiausi bendradarbiai buvo, be minėtų, Pr. Mašiotas, M. Šikšnys, kun. A. Sabaliauskas, kun. K. Jasėnas, kun. A. Pakalniškis-Dėdė Atanazas. Jaunas, judrus, bet gana pareigingas ir darbštus, nedalyvauja žymesniame judėjime, o tik rūpinasi pramokti šio amato. Dieną dirba spaustuvėje, o vakare ir sekmadieniais — mokosi privačiai, kad net ir gimnazijos kursą praeina. Kiek padirbęs ir jau pinigų susitaupęs, leidžiasi į Lietuvą ir įsiperša Biržuose — P. Jakubėnui ir M. Yčui. Čia dirba įvairų spaudos darbą. Išleidžia eilėraščius-dainas, nes mėgo poeziją. Spaudoje dalyvavo slapyvardžiais.

Nuotykis su Kapsuku

Atėjo didysis karas ir teko pasitraukti į Rusiją. Apsigyveno Voroneže, vėliau — Petrapily ir M. Yčo pakviečiamas dirbti prie laikraščio "Lietuvių Balso" rinkimo. 1918 m. grįžo į Vilnių ir gavo darbą J. Zavadzkio spaustuvėje, buvo net ir rinkyklos skyriaus vedėju. Vilnių užima bolševikai. J. Zavadzkio spaustuvė konfiskuojama ir spausdinami komunistiniai leidiniai ir laikraštis "Tiesa". Turi tą darbą dirbti V. Vebras. Jis atsisako. Atvyko pats V. Mickevičius-Kapsukas ir prievarta reikalauja rinkti laikraštį "Tiesą". V. Vebras pakartojo anksčiau duotus žodžius ir areštuojamas. Bet dar siūlo lengvatą pasirinkti — rinkti laikraštį, jei ne — ištremiamas į Rusijos gilumą. Žinoma, turėjo nusileisti. Jis pasakojo, kad V. Kapsukas buvęs žiaurus, nemandagus ir, net kalbėjęs tik rusiškai, o lietuviškai nei žodžio.

Rokiškin-tėviškėn grįžo 1920 m. Iki 1929 m. buvo Panevėžio apygardos darbo inspektoriumi ir kurį laiką Ūkio banko skyriaus direktoriumi. Net buvo siūlyta keltis į Kauną — į ministeriją, bet jis atsisakė. 1929 m. pabaigoj atvyko į Kauną, bet ne į ministeriją, o jieškotis darbo spaustuvėje. Tuoj gavo vokiečių spaustuvėje, ir buvo paskirtas skyriaus vedėju. Dar paminėtina, kad jis Vilniuje ir Kaune dirbo M. Kuktos spaustuvėje. 1930 m. V. Vebras atpirko iš M. Kuktos spaustuvę. Pradžioje dirbo Laisvės Alėjoj nr. 19, o vėliau — Gedimino g-vėj nr. 12. Savo spaustuvę pavadino Kauno spaustuve ir ji buvo viena didesnių spaustuvių Kaune, nors privačių buvo nemažai. Turėjo kelis linotipus, kelias spausdinimo ir lankstymo mašinas. Kauno spaustuvėj buvo spausdinami šie laikraščiai: "Rytmetinės Naujos Žinios", "Naujos Žinios", "Šventadienis", "Verslas", "Amatininkas", "Tėvų Žemė", "Aukso Keliais", "Naujas Pasaulis", "Iliustruotas Pasaulis", "Pasaulio Lietuvis" (trumpą laiką) ir visa eilė knygų, blankų, daugumas kariuomenei. Be to, jis leido 1933-1934 m. dienraštį "Rytmetines Naujas Žinias", kurias redagavo Jonas Vebras, 1934-1935 m. dienr. "Naujas Žinias", redaktoriaus tas pats, 1934-1936 m. savaitraštį "Šventadienį", kurį redagavo pats leidėjas — V. Vebras. Leido ir provincijoje: Telšiuose dienraščius, 1935-1936 m. — "Žemaičių Naujienas" ir "Telšių Naujienas" ir abiejų redaktoriumi buvo B. Mačerauskas, šiauliuose — 1933 m. — "Šiaulių Aidas", redaktorius — J. Valentinas. Spaudoj pasirodė 1909 m. "Lietuvos Ūkininke" slapyvardžiu — Šmukštus Apsekudlius, kurį jis naudojo ilgą laiką.

Plati dirva

Kurį laiką dirbo Klaipėdoje Ryto spaustuvėje. Tremtyje — Amerikoje visą laiką praleido Chicagoje. Turėjo įsigijęs savo linotipą ir dirbo visą laiką, kaip rinkėjas prie laikraščių, knygų. Apsirgo, liga susikomplikavo ir pačiame darbingume išsiskyrė iš gyvųjų tarpo.

Buvo tylus, sąžiningas, geras darbininkas ir, kas svarbiausia, spaustuvininkas mechanikas, mokąs dirbti prie įvairių mašinų ir montavimo. Jis nesiveržė į kitataučių spaustuves ir nors mažai uždirbo, bet nesiskyrė su lietuvišku darbu. Buvo taupus, negeriąs, mėgo švarą, net ir Kauno spaustuvė buvo vadinama salonine spaustuve, nes visi kampeliai buvo iššvarinti, išvalyti ir jokios dulkės, metalų gabalų nesimėtė ant grindų. Bu vo taupus, bet nei vienas geresnis parengimas Chicagoje nebuvo jo praleistas. Visada jį matydavai su šeima pirmuose suoluose sėdint. Bet jis nemėgo organizacijų, susirinkimų ir stengėsi atliekamą laiką praleisti su knyga. Buvo išsilavinęs, klausė Vytauto Didžiojo universitete, humaniteriniam fakultete — literatūrą, psichologiją, pedagogiką, logiką. Mokėjo kelias kalbas.

V. Vebros mirtis yra skaudus smūgis ne tik spaustuvininkų šeimai, kai šių maža yra, bet ir lietuviškoj veikloj nustota gero lietuvio patrioto, rimto darbininko ir kultūrininko. Jo išvaryta darbo dirva gana didelė ir plati, palikusi ir periodikos istorijoj žymių pėdsakų.

Baliaus scena iš pjesės Vincas Kudirka. Paveiksle matomi šie Bostono Lietuvių Dramos sambūrio aktoriai: Petras Viščinis, Irena Nikolskytė, Algimantas Gustaitis, Ant. Gustaitis, Aldona Vasaitytė, Vyt. Strolia, Zita Zarankaitė, Jonas Grinkevičius, Regina Norvaišaitė, Herkulis Strolia, Jadvyga Gražulienė, David Cobb, Kipras Mališauskas ir Antanas Vileniškis. Dekoracijos dail. V. Vizgirdos.

● **Dr. Vinco Kudirkos**, Lietuvos himno autoriaus, didžiojo kovotojo už lietuvybę, 100 metų gimimo sukaktis minima visose lietuvių kolonijose. Dr. Vinco Kudirkos gyvenimas, kova ir darbai spindi begaliniu ryžtu, pasiaukojimu ir ištverme. Vincas Kudirka visada paliks šviesiu pavyzdžiu kiekvienam lietuviui, ką gali savo tautai atlikti vienas žmogus ir tamsiausiose valandose. Tamsiose Lietuvai dienose Vincas Kudirka gyveno, rašė, kovojo ir žadino tautą susiprasti ir pakilti laisvam gyvenimui.

Tarp nedaugelio biografinių lietuvių scenos veikalų Vincas Kudirka yra pirmoje vietoje. Nepriklausomoje Lietuvoje giliai susižavėjęs dr. Vinco Kudirkos gyvenimu ir darbais jaunas poetas Kazys Inčiūra parašė scenai pjesę Vincas Kudirka, vaizduojančią anuos sunkiuosius laikus, spaudos draudimo gadynę ir didžiojo kovotojo Vinco Kudirkos gyvenimą bei darbus. Vincas Kudirka tuo jau buvo pastatytas Kauno Valstybės Teatre ir kituose Lietuvos teatruose. Visus pastatymus lydėjo didžiausias pasisekimas. Vinco Kudirkos vaidmenį nepalyginamai sukūrė aktorius Henrikas Kačinskas. Pirmosios sovietų okupacijos metu Vincas Kudirka tik vieną kartą pasirodė scenoje. Okupantas įsakė jį pašalinti iš lietuvių teatro repertuarų. Sovietinis okupantas negalėjo pakęsti Vinco Kudirkos, kuris visą gyvenimą kovojo prieš tuos pačius rusus.

Tremties dienose Vincas Kudirka vėl pasirodė tremties lietuvių teatro scenoje Vakarų Vokietijoje.

Iš tremties Vincas Kudirka atkeliavo ir į Ameriką. Dabar pjesė Vincas Kudirka pertvarkyta, praplėsta, labiau išryškintas Kudirkos gyvenamasis laikotarpis ir jo asmuo. Šį darbą sumaniai atliko rašytojas Antanas Gustaitis, patariamas aktorių ir režisorių.

Prieš septynetą metų Bostone susitvėręs Bostono Lietuvių Dramos sambūris iškilo į Amerikos lietuvių teatro viršūnes. Bostono Lietuvių Teatro sambūris su Vincos Kudirkos pastatymu spalio 25-26 d. pirmą kartą atvyksta į Chicagą. Su gražiuoju pastatymu atvyksta dalyvauti dr. Vinco Kudirkos 100 metų gimimo sukakties minėjime. Chicagoje Vinco Kudirkos premjera bus spalio 26 d. Pastatyme dalyvauja apie 30 aktorių. Spalio 25 d. Bostono Lietuvių Teatro sambūris Chicagos lietuvių, visuomenei prisistato su latvių rašytojo Valdemaro Karklinš veiksmų linksma komedija Raudonasis vynas.

(St. Dn.)

Gal neturite progos lietuviškai kalbėti?
Melskis iš lietuviškos maldaknygės
Siūlome maldaknygę
APSAUGOK AUKŠČIAUSIAS
Išeivijos maldos ir giesmės, kurią parengė
KUN. DR. P. ALEKSA
Maldaknygė patogi. Išleista plonam popieriuje, 255 pusl.
Kaina $1.00
Gaunama DRAUGE

DR. J. ir K. AGLINSKAI
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
5430 S. Kedzie Ave.
Priima ligonis pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HEmlock 4-1562 nuo 2 iki 9 val. p.p. kasdien, išskyrus trečiad. ir šeštad.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
Pritaiko akinius
6322 South Western Avenue
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 val. vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadieniais uždaryta. Kt. laiku susitarus
Ofiso telefonas PR 8-3229
Rez. telef. WAlbrook 5-5076

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
4701 South Damen Avenue
Kampas 47-tos ir Damen Ave.
Val. kasdien nuo 6—8 val. vak. Šeštad. 2—4 val. vak.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. LAfayette 3-6048
Rez. WAlbrook 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. HE 4-2324
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. Pirm., ketvir., penkt. 1-4 ir 7-9 Antr. 1-6, treč. ir šešt. pagal sutartį, sekm. uždaryta.

Tel. ofiso HE 4-5758. Res. GR 6-3404
DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
(Bendra praktika ir Alergija.)
2709 West 51st Street
Valandos: pirm., antr., ketvirt., penk. 2-4; 6-8 v. v.; šešt. 2-4 v. p. p.

FR 6-0304, RA 6-1190, Rez. Batavia 4287-M-1
DR. JONAS G. BYLA
Nervų-Smegenų Ligos, Chirurg.
DR. K. NASVYTIS
Proto-nervų ligos
104 S. Michigan Ave., kamb. 615
Konsultacija tik susitarus

DR. Z. DANILEVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
spec. vidaus ligos
6317 South Western Ave.
Tel.: ofiso — REpublic 7-4900
namų — GRovehill 6-8161
Valandos: kasdien 2-7 val. p. p., šeštad. 1-5 val. p. p., trečiadieniais uždaryta.
Dėl tikslaus priėmimo laiko (appointment) malonėkite susitarti telefonu ar asmeniškai, kad nereikėtų ilgai laukti.

DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 Archer Avenue
Ofiso val. nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vak. Šeštadieniais nuo 2 iki 4 popiet. Trečiadieniais pagal sutartį
Ofiso tel. VIrginia 7-0036
Rezidencijos tel. BEverly 8-8244

Ofiso HE 4-1414 arba RE 7-9700
Rezid. RE 7-6867
DR. B. GAIŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val: kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak. Šeštadieniais 1—4 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

Tel. ofiso PR 6-3888, rez. RE 7-9199
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(LIETUVIS GYDYTOJAS)
2500 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 2—4 p. p. ir 7:30 iki 9 val. Trečiad. ir šešt. uždaryta.

Telefonas GRovehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
— PRITAIKO AKINIUS —
Valandos: 9—12 ir 1-9 v. v. pagal susitarimą išskyrus trečiadienius
2422 W. Marquette Road

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10—12 ir 4—7 val. Trečiad. ir šeštad. tik 10—12 val.

Tel. — REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 1—4 p. p., 6:30 - 8:30 val. vak. Trečiad. ir šeštad. 1 - 4 val.

Tel. ofiso ir buto: OLympic 2-4159
DR. P. KIŠIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak. Išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet

Ofiso telef. LAfayette 3-3210, jei neatsiliepia, šaukite KEdzie 3-2868
DR. EMILY V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 S. Archer Ave.
VAL.: Kasdien popiet nuo 12—3 val. vak., pirm., antr., ketvirt. 6—9 val. Trečiadieniais tik susitarus

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
7156 South Western Avenue
(MEDICAL BUILDING)
Pirmad., antrad., ketv. ir penktad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto — 1 v. p. p. Šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. popiet
Office tel. RE 7-1168
Res. tel. WAlbrook 5-3765

Tel. of. WA 5-7200 Res. GR 6-3319
DR I. LABANAUSKAS
MOTERŲ LIGŲ IR AKUŠERIJOS SPECIALISTAS
Ligoniai priimami pagal susitarimą
Medical Arts Bldg
5430 So. Kedzie Ave.

Tel. ofiso HE 4-1202 rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2454 W. 71 st. (71 ir Campbell Ave.)
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 p. p., antrad. ir penktad. 5-8 v. v.
neradus, skambinti mano padėjėjui
Dr. V. REKLYS, tel. RE 7-2806

Ofiso HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 9—11 ryto ir 4—8 v. v. Šeštadieniais 9—11 ryto ir 2—4 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. JULIJA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Office: 10748 South Michigan Ave.
Buto 1653 W. 103 St., Beverly Hills
Val.: kasdien nuo 6 v. v. iki 9 v. v., išskyrus trečiad. šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. popiet.
Tel. ofiso — PUllman 5-6766
Buto — BEverly 8-3946

DANTISTAS
DR. J. A. PAUKŠTYS
4253 So. Whipple Street
(Arti Archer Ave.)
Valandos: nuo 10 iki 12; 2—6; 7—9 Šeštad. 10—12. Trečiad. uždaryta
LAfayette 3-4949
Namų — CEdarcrest 3-7786

Ofiso telefonas — Bishop 7-2525
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4342 Archer Avenue
(Kampas Kedzie ir Archer)
VAL. kasdien nuo 2 iki 9 val. vak. Trečiad. ir sekmad. tik susitarus

DR. J. RIMDZUS
CHIROPRACTOR
Headaches, Arthritis, Rheumatism, Spine, Nerve, Asthma and other Ailments
1428 Broadway, Gary, Indiana
Val.: pirm. 3-8 v. vak., šešt. 10-12 val. prieš piet. Kitu laiku pagal susitarimą. Tel.: Office Gary TUrner 5-8638. Res. Ch-go BIshop 7-5833.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
Spec. ORTOPEDINĖS LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais Šv. Kryžiaus ligoninę
Telef. REpublic 7-2290
VAL.: Pirmad., antr., ketv. penktad. nuo 9 iki 11 ryte ir nuo 6—8 val. v. Šeštad. nuo 2—4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave. YA 7-7381
Val.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiad. uždaryta. Šešt. 10 v. r. iki 2 p. p.

P. ŠILEIKIS, O. P.
Orthopedas, Protezistas
Aparatai-Protezai. Med. bandažai. Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t.t.
Val. 9 - 4 ir 6 - 8. Šeštadieniais 9-12
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PRospect 6-5084

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Naujas adresas: 4255 W. 63rd St
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rezid. telef. GRovehill 6-0617
Valandos: 1-3 p. m., 6-8 p. m.
Penktad. tik po pietų.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį.

Ofiso telef. CLiffside 4-2800
Rezid. telef. LAfayette 3-1171
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 West 47th Street
(kampas 47th ir S. Hermitage)
Val.: nuo 2 iki 4 ir 6 iki 9 val. vak. Šeštad. nuo 2 iki 6 val., išskyr. sek

Tel. ofiso TO 3-0959
Res. tel. HE 4-7080
DR. FL. TALLAT-KELPŠA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
5002 West 16th Str., Cicero.
Val.: kasdien 2-8 p. p., šeštadienį 1-4 p. p. Kitu laiku ir trečiadienį susitarus.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Bendra praktika ir moterų ligos)
Ofisas ir rez. 5100 S. Western Ave
Tel. PRospect 8-1223 ar TR 3-5577
Ofiso val.: Pirm. 8-10 v. v., Antrad., Treč. ir Penkt. 6-9 val. vak., Šeštad. 2-4 val. popiet ir sulig susitarimu.

Tel. ofiso HE 4-2123, rez. GIb. 8-6198
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
(71st ir So. Campbell Ave.)
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 5-9 v. vak. Antrad. ir penkt. 1-5, Šeštad. 2-4 Trečiadieniais uždaryta.

Telefonas GRovehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė: AKUŠERIJA ir MOTERŲ LIGOS
2524 West 69th Sreet
(69-tos ir S. Maplewood Ave. kamp.)
Valandos: nuo 1-4 ir 6-8 val. vak
Šeštadieniais nuo 1-4 val. popiet.

Tel. ofiso PRospect 6-9400
Rezid. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(Vaškevičiūtė)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 South Kedzie Avenue
Val. kasdien 1-3 p. p. ir nuo 6-8 val. vak. Šešt. 1-4 p. p. Trečiadieniais ir kitu laiku tik susitarus.

Tel. ofiso VIctory 2-1581
Rez. PRospect 6-4256
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 West 31st Street
Kamp. Halsted ir 31-mos gatvių
Priėmimo valandos kasdien: 1-4 p. p. ir nuo 6-8 v.v. šeštad. 1-4 val. popiet.
Uždaryta trečiadieniais

Tel. ofiso PR. 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 West Marquette Rd.
Val. nuo 2 iki 4 p. p.; 7 iki 8 v. v.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį.

DR. P. Z. ZALATORIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Tel. ofiso CA. 6-0257, rez. PR. 6-6659
Rezid. 6600 S. Artesian Ave.
VAL. 11 v. r. iki 3 p. p., 6—7 v. v.

Tel. Off. FR 2-4841, 9 A.M.-5 P.M.
Tel. Res. AV 3-2627, 5:30 P.M. iki 9:00
DR. JUSTINA ŽIRGULIS
Ivairios nervu bei proto ligos — vaikų ir suaugusių
PITTSFIELD BUILDING, Kamb: 621
55 E. Washington St., Chicago 2, Ill.
Priėmimas tik pagal susitarimą

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YArds 7-1829
Pritaiko Akinius
Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10—2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

DR. S. VAITUSH, OPT.
Palengvina akių įtempimą, kuri yra priežastis galvos skaudėjimo bei svaigimo ir skaudančių akių karščio Atitaisau trumparegystę ir toliregystę. Prirenku teisingai akinius. Visi egzaminavimai daromi su elektriniais instrumentais, rodančiais mažiausius trūkumus. Speciali atyda kreipiama į mokyklos vaikus.
4712 South Ashland Ave.
Tel. YArds 7-1373
Val. 10:30 iki 7 v. vak. Šeštad. 10:30 iki 6 val. Sekmad. ir treč. uždara.

Skelbkitės "Drauge"!
Platinkite "Draugą"

EYES EXAMINED — GLASSES FITTED
DR. C. J. MACK, Optometrist
3114 South Halsted Street DAnube 6-9069
HOURS: 9:30 to 5:30 daily. Monday and Thursday till 9 P. M.

PEČIAMS ALIEJŲ IR ANGLIS
Order FUEL OIL NOW!
PRISTATOM TUOJAU PAT Į VISAS MIESTO DALIS
Saugus baldų perkraustymas asmenų turinčių ilgą patyrimą
STASYS FABIJONAS
2146 So. Hoyne Ave. Telef. VIrginia 7-7097

THE BIGGEST DOLLAR IN THE WORLD IS THE DOLLAR YOU SAVE!
Remiantis Chicagos Savings Bendrovės praeitimi, nuo pat jos įsisteigimo 1924 metų, jos pavyzdinga biznio tvarka, ypatingai indėlių saugumo ir dividendų našumo atžvilgiu, nėra saugesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupomus pinigus. Pasidėję taupinius pas mus gausite ne tiktai saugumą — jų apdraudimą iki $10,000.00, augštą dividendą, bet ir daugelį kitų patarnavimų veltui, už kuriuos kitose įstaigose turėtumėte mokėti.
Taupytojų patogumui Chicago Savings Bendrovės įstaiga yra viena iš gražiausių ir moderniškiausių įrengtų visoje Illinois valstybėje.
Milijonai dolerių morgičių paskoloms. Ant prieinamų išlygų. Lengvais išmokėjimais. (Darome paskolas iki 25 metų išmokėjimo ant tinkamų nuosavybių. Rašykite dėl informacijų. MŪSŲ TURTAS VIRŠ $26,000,000.00.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
6245 So. Western Ave. Tel. GRovehill 6-7575 Chicago, Illinois
Atdara: pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį nuo 9 iki 8.
Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 2 valandos po pietų.

UŽ GERESNĮ PASAULĮ
Knyga įdomi, kaip jaunimui, taip ir suaugusiems. 136 pusl.
Paruošė KUN. PRANAS DAUKNYS, M.I.C.
Kaina $1.50
Atspausdinta Londone 1957 met. ir dabar jau gaunama "Drauge' 4545 West 63rd Str., Chicago 29 Ill.

Perskaitę "Draugą", duokite jį kitiems pasiskaityti.
Perskaitę dien. "Draugą", duokite jį kitiems.

Kazys Bradūnas —

aktualiais mūsų literatūros klausimais

Neseniai išleistas poeto Kazio Bradūno eilėraščių rinkinys Morenų ugnys. Ta proga poetas buvo paprašytas atsakyti į keletą klausimų, liečiančių mūsų literatūrą.

— Dažnai kalbame apie rašytojo santykius su visuomene. Kokie jie turėtų būti, atkreipiant dėmesį į teigimus, kad daug kam ir moderni poezija ir aplamai naujoji literatūra nėra suprantamos?

— Šnekant apie rašytoją ir visuomenę tiek spaudoje, tiek privačiose diskusijose, akcentas dažniau dedamas ant visuomenės, patį rašytoją, lyg antraeilį šios problemos veiksnį, paliekant nuošaly. Atrodo, jeigu tik visuomenė masiškai domėsis grožine literatūra ir gausiai pirks išeinančias knygas, tai jau mūsų literatūros pažangos ir augšto meninio lygio klausimas savaime bus išspręstas. Šitokiai visuomenei esant, tikima, visi mūsų rašytojai taps klasikais ir mes gyvensime lietuvių literatūros aukso amžių. Tačiau praeities faktai neretai rodo ką kita. Ne tik lietutvių, bet ir kitų tautų vienas kitas didysis literatūrinis kūrinys gim davo kartais visuomenei esant visa kam apatiškai arba tiesiog jokios literatūrinės visuomenės nesant. Imkime kad ir mūsų Donelaitį. Kokia gi buvo ano laiko lietuvių literatūrinė visuomenė? Gi jos beveik visiškai nebuvo, išskyrus keletą švieses nių pastorių. Ir jeigu tada Donelaitis būtų tikėjęs tik literatūrinės visuomenės tariamai ma giška galia, bet ne savo talentu, vargu ar šiandien turėtume puikiuosius jo "Metus".

Amerikos ir kitų laisvojo pasaulio kampų lietuviškoji visuo menė dvasioje šiandien, man regis, daug kuo panaši į aną Donelaičio dienų jau tik išoriai lietuvišką Tolminkiemio parapiją. Mūsų žmonės emigracijoje ir laisvoje tremtyje tiesiog siau bingai ima būrėti, lietuvišką polėkį ir balsą parodydami tik prie bliūdo ir cimbolų, kaip ir anie Krizo vestuvių svečiai.

Argi gali tada būti suprantama moderni poezija ir naujoji literatūra? Pamėgti naują juk reikia tam tikrų dvasinių pastangų, budrumo, aštresnio žvilgsnio. Tuo tarpu mūsuose knyga dažnai įvertinama pagal tai, kiek ji tinka "ant trečio" po riebių pietų.

— Jau šiuo metu poezijai sun ku besurasti leidėją. Kaip manote, kokia poezijos ir iš viso literatūros ateitis tremtyje ir kaip reikėtų ją gelbėti?

— Tremties literatūros ateitį (svarbiausia jos kokybę, bet ne kiekybę) sudedu į pačio rašytojo-kūrėjo rankas. Žinoma, kai knyga bus visai neperkama, psichologiškai žvelgiant, kūrybiniam procesui sužadinti reikės milžiniškų ne tik jausmo, bet ir valios pastangų. Tada (o gal jau ir dabar?) bent tie paskutinieji literatūrinės bičiulystės mohikanai tenepalieka nors moraliai kūrėjo vieno, kaip nepaliko Donelaičio vieno jo draugai pastoriai.

Žinoma, būtų labai puiku, kad kiekvienos geros poezijos knygos išpirktų tegu tik tūkstantį egz., o prozos bent du tūkstančiu. Arba, sakykim, koki nors veiksniai garantuotų leidyklai, kad tos ar kitos knygos 300-400 egz. nupirks ir juos saugos kaip lobį būsimai laisvai Lietuvai. Bet kiek gi galvų šitai supras?

— Ar konkursai ir premijos teikia šviesesnių vilčių mūsų rašto gyvastingumui?

— Principe turėtų būti taip. Bet mūsuose — deja. Viskas organizuojama be jokio plano, tiesiog partiziniškai. Konkursų konkursėlių, tiesa, kasmet netrūksta. Bet ligšiol jie maža pažymėtino tedavė. Jų organizatoriai ir jų dalyviai ne kartą parodo tik blogą savo literatūrinį skonį. Kelių gerų išimčių tarpe yra ir "Draugo"

Kazys Bradūnas

romano konkursas, pažymėtinas savo tęstinumu ir vienos kitos vertos knygos iškėlimu. Bet ir šis konkursas ne visais savo sprendimais rikiuojasi į pagirtinus.

Panaši padėtis ir premijų reikale. Eilinis skaitytojas negali susigundyti nė kiek jų yra, nei kas jas ir kada skiria. Tiesiog gėda, kai mūsuose pačią didžiausią (bent moraliai) premiją, pretenduojančią į nepriklausomos Lietuvos valstybinės premijos tęstinumą, organizuoja ir skiria ne kokia kita visuomeninė institucija, o patys rašytojai, pinigus elgetaudami iš pasiturinčiųjų.

Tad ir kilo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seime sumanymas įsteigti nuolatinę, tęstinumą išlaikančią Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vardo literatūrinę premiją, kuri kasmet būtų augščiausias kūrėjo įvertinimas. Žinoma, tai dar tik įrašyta į rezoliucijas. Ar kas nors jas vykdys, parodys ateitis.

Galėtų įkurti su pirmu pasirodymu nemirštančias premijas mūsų gydytojų ir inžinierių susibūrimai. Premijas, prisimenant garbinguosius pirmtakus, dr. Jono Basanavičiaus ir inž. Petro Vileišio vardo. Tik ar kalbama apie tai gydytojų ir inžinierių suvažiavimuose?

Pridėjus dar "Aidų" ir Lietuvių Enciklopedijos premijas susidarytų jų gana gražus skaičius. Jury komisijos turėtų tada vertinti ne tik išėjusias knygas, bet ir prisiųstuosius rankraščius, o premijos mecenatai įsipareigotų premijuotuosius išleisti. Tada pasaulio šviesą išvystų žymiai didesnis procentas tikrai gerų knygų ir skaitytojo pasitikėjimas savąja knyga pakiltų.

— Visi amžinai akcentuoja, kad be laisvės nėra jokios kūrybos. Tačiau kaip suprasti kaikurių laikraštininkų teigimus, kad Lietuvoj daugiau išeina gerų knygų, kaip tremtyje ir kaip Patys vertinate literatūrinį gyvenimą Lietuvoje?

— Reikia sutikti, kad laisvė, ypač dvasinė laisvė, yra viena iš daugelio sąlygų bręsti ir formuotis rašytojo talentui. Tačiau tai dar nereiškia, kad priespaudoje rašoma tik blogai, o laisvėje tik šedevrai. Tiesa, šiuo metu okupuotos Lietuvos beletristika vargu yra pralenkusi arba bent pasiekusi nepriklausomos Lietuvos ir tremties beletristikos lygio. Visdėlto negalima nesidžiaugti ne tik parašymu, bet ir išleidimu ten tokių knygų, kaip V. Mykolaičio-Putino Sukilėliai ar A. Vienuolio paskutinioji Iš mano atsiminimų. Juk tai yra ne eilinės, ne kasmet pasirodančios knygos.

Liūdniau ten su poezija. Eiliuotojų daug, bet poezijos maža. Eiliuotojai be žymesnės individualybės, visi į vienas kitą tiesiog neatskiriamai panašūs. Per keliolika metų tėvynėje rašomoj poezijoj nesimato nei naujo žodžio, nei formos, nei tų pačių temų gilinimo. Tiesiog šiurpu, kai po Salomėjos Nėries eiliuotojo žodžio raida ten sustojo kone mirties taške. Nors rašoma daug, bet eilėraščiai ir poemos kokiu nors atžvilgiu atliepia Salomėją Nėrį, kartais dar Binkį, Tilvytį, o kartais net (nepatikėsit!) Braždžionį.

Tačiau protokolišku tikslumu dėl šios padėties kaltinti vien tik režimą gal būtų ne visai tikslu. Mat, kartais ir laisvųjų tautų tūkstantmetėje literatūros raidoje pasitaiko ištisus dešimtmečius trunkančių bergždžių laikotarpių.

Aplamai, okupuotos Lietuvos literatūriniam-knyginiam gyvenime labiausiai šiuo laiku pažymėtina kruopštus ir skoningas kaikurių klasikų leidimas dažnas lituanistinio mokslo vei kalų ir tautosakos rinkinių pasirodymas. Gi šitos rūšies knygų mums tremtyje labiausiai trūko ir trūksta.

Žinoma, anose tėvynėje išleistose knygose neišvengiama ir būtina komunistinių sąvokų duoklė. Bet už šito kevalo yra ir nesenstančios, ypač lituanistui brangios medžiagos branduolys, kuriuo pasidžiaugti, ma nau, nėra nuodėmė.

Va po ranka turiu tik ką įgytą 800 psl. didelio formato knygą, pavadintą Sutartinės. Tai tik pirmas tomas. O tų pačių seniausių ir pačių originaliausių mūsų liaudies dainų bus net trys tomai, gerai paruošti, su gaidomis. Neimti į rankas ir nesidžiaugti tokia knyga vien dėl to, kad ji išleista komunistų kontroliuojamos leidyklos, būtų tikrai neprotinga.

— Kokia aktualiausia yra šių dienų mūsų poezijos problema?

— Kiekvienam poeziją rašančiam pirmiausia yra tik jo pačio poezijos problema, kylanti iš individualaus poetinio credo, pasaulėžiūros, poetinės išraiškos. Šios visos rašančiojo dvasioje gimusios problemos jam yra pačios brangiausios, taigi ir didžiausios. Tik retais atsitikimais tas pačias problemas įsisavina keli rašytojai ar bendra amžė karta.

Va man pačiam jau kuris laikas neduoda ramybės štai kas. Man vis dingojas, kad su rašto pasisavinimu užlūžo mūsų tautos dvasios žodinės išraiškos meniškoji raida, nepakelta į individualios kūrybos augštumas. Kai tik buvo pradėta eiliuoti raštu, buvo tai daroma, turint vis prieš akis kaimyninių tautų giesmynus, jų klasikus, pseudoklasikus, romantikus, sentimentalistus, realistus, futūristus, surrealistus, ir kitų kitokius istus per visus keturis šimtmečius ir mūsų dienomis. Gi pačios tautos gelmių balsas buvo paliktas snūduriuoti primityviame (kad ir labai gražiame) dainų ir pasakų lopšy, nepabudintas ir neišaugintas rašto burtus žinančių plunksnų. Todėl man dažnai vaidenas mūsų literatūros ateities vizija, kurioje originali ir kūrybinga tautos dvasia, išėjusi iš snaudulio ir primityvizmo, įsiurbusi savin visus moderniosios literatūros laimėjimus ir jaučianti laiko pulsą reiškiasi brandžiais, kitom tautom nepakartojamais kūriniais. Bet vizijai virsti realybe turbūt reikės dar ištisų kartų pastangos.

Tų šimtmečiais įšalusių ledų nepralaužamumą skaudžiai patyriau aš pats, bandydamas pastarojoje knygoje minėtos problemos kryptimi tik pažiūrėti. Jaučiau, kad žvilgsnis pertrumpas ir rūpesčio rezultatai menki. Gal būtų išėję geriau, jei gimtoji žemė gulėtų po kojom ir gyvoji tautos buitis aplinkui plazdėtų. Dabar gi — deja...

— Kelintas yra šis Jūsų rinkinys ir ką numatot išleisti ateity?

— Bibliografiškai Moterų ugnys yra mano septintoji knyga. O kas rašysis ateityje, labai sunku pasakyti. Tikrai norėčiau parašyti keletą ar kelioliką daug kuo naujų religinių eilėraščių. Ir būčiau laimingas, jei šia tema pasirašytų ir visas rinkinys.

— Esate vienas iš Literatūros Lankų žurnalo redaktorių. Koks žurnalo tolimesnis likimas?

— Literatūros Lankų aštuntasis numeris, gerokai padidintas turėjo išeiti 1957 metų rudenį. Visa medžiaga jau buvo Argentinoje red. J. Kėkšto rankose. Tačiau tuoj pat J. Kėkštui sunkiai susirgus ir atgulus ligoninėn, iš kurios ir dabar jis dar nepakyla, žurnalo spausdinimas vis reikėjo atidėlioti, nes be J. Kėkšto techninės priežiūros numeris nepasidaro. Šiuo metu tiriamos galimybės žurnalą leisti periodiškai ir jo spausdinimą perkelti į Jungtines Valstybes ar Kanadą.

PILNAS PATARNAVIMAS
RESTORANAMS, VIEŠBUČIAMS, ĮSTAIGOMS
Geriausios rūšies
Duona * Kavos pyragai * Tortai
Hamburger bandelės * Saldžios Bandelės
— Greitas pristatymas bet kur —
ALbany 2-5000
MARY ANN BAKING CO.
4550 W. Palmer

Į LIETUVĄ
Apmokėtu muitu ir visom išlaidom.
40 sv. cukraus $21.50
3½ jardo kostiumui medž. vilnonė $15.00
30 gramų Streptomycin $15.50
Rašykite arba telefonuokite dėl SPECIAL OFFER kainoraščio Nr. 28
LARAS EXPORT - IMPORT,
2033 W. North Ave.
Chicago 47, Ill. Tel. BR 8-5033

MOnroe 6-2627,
Mon. & Thurs. 12-9 P. M.
THE HOBBY HUDDLE
Free Figurine Painting Instrutions
EVA PROCHAZKA, Prop.,
1830 So. Loomis St.
We Have No Outside Representative

GRADINSKAS
J. G. TELEVISION CO.
2512 W. 47th St., FR 6-1998
TV, RADIJAI, HI-FI, VĖSINTUVAI
Pardavimas-taisymas. Sek. uždaryta

VANDER WAGEN BROS., INC.
4554 W. 63rd St.
Quality coal & fuel oil priced to suit every budget, for every need. For fast dependable service call:
PO 7-8020

SOPHIE BARCUS
RADIJO VALANDA
Visos programos iš WOPA
AM. 1490 Kilocycles FM 102-7 MC.
Kasdien: nuo pirmadienio iki penktadienio 10 - 11 val. ryte. Šeštadienį ir sekmadienį 8:30 iki 9:30 val. ryte.
Vakaruškos pirmadienį 7 val. vak.
Raštinė: 7159 So. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill. Telef. HE 4-2413

PADĖKIME ARTIMIESIEMS LIETUVOJE IR SIBIRE
Jau laikas pasiųsti Jūsų atneštus ar paštu mums prisiųstus **Kalėdinius siuntinius.** Kviečiame nors kartą atsilankyti į daugeliui iš seno žinomą lietuvišką įstaigą ir įsitikinti, jog mes tikrai turime didžiausią pasirinkimą įvairiausių medžiagų, moter. ir vyr. baltinių, skarelių, megztukų, deimantinių rėžtukų, plaukams kirpti mašinėlių, odos ir kitų labiausiai SSSR pageidaujamų prekių žemiausiomis kainomis.
Galite ir užsakyti iš katalogų angliškas medžiagas, avalynę, vaistus, akordeonus, siuvamas mašinas, maistą ir t. t. Pav.:
Pusvilnonė skirtingų spalvų medžiaga 5 siutams, 17½ jardų, $52, į Sibirą $53.20
Rayon skirtingų spalvų medž., 6 siutams, 21 jardas $57.60, į Sibirą $58.80
20 sv. taukų $21.30, į Sibirą $22.50
20 sv. ryžių $13.74, į Sibirą $14.94
30 sv. cukraus $16.00, į Sibirą $18.10
pų ir 2 sv. ryžių $28.50, į Sibirą $31.10
18 sv. kiaulės taukų, 10 sv. miltų, 5 sv. cukraus, 4 sv. monų kruopų ir 2 sv. ryžių $28.50, į Sibirą $31.10
PATRIA GIFT PARCEL CO.
3741 West 26th Street, Chicago 23, Ill., USA.
Telefonas CRawford 7-2126

BROLIŲ ŠARKŲ RESTORANAS
GERALDAS IR JURGIS ŠARKOS
6301 W. 63rd St. Tel. POrtsmouth 7-8207
Arti Midway aerodromo
Puikios puošnios patalpos vestuvėms, banketams ir kitokiems parengimams, kuriose gali svečiuotis 300 asmenų. Atsilankykite pamatyti arba patelefonuokite susitarimui.
Moderniškai dekoruotas Cocktail Lounge ir Restoranas, lietuviški valgiai ir rūpestingas patarnavimas sudaro jaukią aplinką, taip kad Jūs ir Jūsų svečiai bus patenkinti.

Būkite tikri kad jūsų dovanų siuntiniai į Lietuvą, Latviją arba kur kitur į Sovietų Sąjungą.
YRA 100% APDRAUSTI
Kuomet siunčiate siuntinius būkite tikri, kad siunčiate per ĮGALIOTĄ firmą ir reikalaukite draudimo įrodymo.
Dėl savo gerovės prekiaukite su patikima bendrove, kuri veikia virš 25 metų. Mes didžiuojamės mandagiu personalu, atydžiu bei greitu patarnavimu.
Siuntiniai gauti paštu, tuojau aprūpinami ir sąskaitos išsiunčiamos dvidešimts keturių valandų laikotarpyje.
Atvykite į bet kurį iš mūsų skyrių ir prašykite, kad Vedėjas jums parodytų patvirtintą draudimą — "insurance policy FROM DOOR TO DOOR".
GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
716 Walnut St., Philadelphia 6, Pa.
WALNUT 5-3455
4102 Archer Ave. Chicago 32, Ill. Tel.: FRontier 6-6399
683 Hudson Ave. Rochester, N. Y. Tel. BAker 5-5923
1313 Addison Rd. Cor. Superior Av. & 71 St. Cleveland 3, Ohio Tel.: UTah 1-0807
39 Raymond Plaza, West Newark 3, N. J. Tel. MItchell 2-5334
390 W. Broadway So. Boston 27, Mass. Tel.: ANdrew 8-8764
6446 Michigan Ave. Tel. TAshmoo 5-7560 Detroit 10, Mich.
1991 Broadway Tel.: LYceum 5-0900 New York 23, N. Y.

Nauja Plokštelė "Iš Rūtų Šalelės"
Įdainavo
ALICE STEPHENS ANSAMBLIS

Plokštelėje yra įdainuota 17 Kalėdinių giesmių ir liaudies dainų. Tokių giesmių ir dainų vargiai rasite kur nors kitur.

Alice Stephens surinko 23 gražiausius balsus šiam ansamblio įdainavimui. Įdainavimui buvo akomponuota orkestru ir vargonais. Šioji plokštelė yra hi-fi ir ilgo grojimo.

Tai būtų graži dovana Kalėdoms saviems ir kitataučiams.

Plokštelė pasirodys rinkoj 1958 m. lapkr. 1 d. Užsakymus siųskite dabar. Visi užsakymai turi būti siunčiami su pinigais. Kaina $4.50. Pridėkite 50 c. išsiuntimui.

Užsakymus siųskite šiuo adresu: **ALICE STEPHENS, Chicago Conservatory of Music, 64 E. Van Buren St., Chicago 4, Ill.**

ŠTAI SĄRAŠAS GIESMIŲ IR DAINŲ:

Sveika Marija	J. Gaubas
Šventoje tyloje	B. Markaitis, S. J.
Į Betliejų bėkit	L. Šimutis
Piemenėliams	B. Markaitis, S. J.
Skubinkit piemenys	M. Petrauskas
Betliejaus prakartelėj	J. Švedas
Eisi kentėt	B. Markaitis, S. J.
Kur bakūžė samanota	St. Šimkus
Karvelėli	Č. Sasnauskas
Dul dul dudelė	A. Vanagaitis
Nemargi sakalėliai	J. Tallat-Kelpša
Pas močiutę augau	P. Sarpalius
Sakė mane šiokia	J. Tallat-Kelpša
Mergužėle Lelijėle	A Račiūnas
Apinėlis	V. Misevich
Sėjau rūtą	J. Žilevičius
Išauš pavasaris	B. Budriūnas

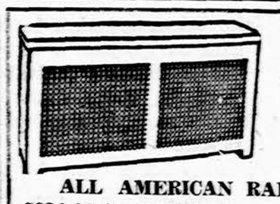

PIRKITE DABAR IR SUTAUPYKITE
Tiesiog iš fabriko
ALL AMERICAN RADIATOR COVERS
- Švaresni namai
- Neišcinas iš mados stilius
- Heavy Furniture Steel konstrukcija
- "Personalized" spalvos
- Greitas patarnavimas ir pristatymas

NEMOKAMI APSKAIČIAVIMAI
ALL AMERICAN RADIATOR COVER COMPANY
6624-36 South Park Avenue DO 3-4127

IMPORT TAP 5126 S. Western Ave. Telef. HEmlock 4-0159
Vieta, kurioje jausitės esą jaukioje aplinkoje. Tinką jūsų skoniui sumuštiniai prie stiklo puikaus
WUERZBURGER HOFBRAU
ar
LOWENBRAU MUENCHEN.
Alus, leis jums tikrai pailsėti ir atsigaivinti. Patalpa yra elektriniai vėsinama. Nemokamai privatus "Parking Lot". Visus maloniai užkviečia sav. HENRY SZAFRANOWSKI

Nauja mostis ir tabletės atnaujina viltį kenčiantiems nuo
ARTHRITIS - RHEUMATISM
Ši nauja kombinacija, AMERPOL, skubiai palengvina sanarių uždegimo sukeltą skausmą, paraudimą ir sumažina skaudančių raumenų sutinimą, kurį sukelia arthritis ir rheumatizmas.
Mostis 98c; Tabletės $3.50, pas jūsų vaistininką

SKOLINK IŠ
STANDARD
UŽ
ŽEMESNĮ NUOŠIMTĮ
TAUPYK PAS
STANDARD
Stipriausioji Chicagos Bendrovė
Turtas $60,000,000.00
Atsargos Fondas $5,700,000.00
Chartered and Supervised by the U. S. Government
JUSTIN MACKIEWICH, Prez.
DARBO VALANDOS: Kasdien, įskaitant šešiad. nuo 9 v. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak. Trečiadieniais visai neatidaroma.

J. GAILIAUS GUNDYMAI

Knyga apie moderninės šeimos konfliktus

ST. TAMULAITIS, Chicago, Ill.

Šalia savo publicistinių darbų ir religinių temų, Jonas Gailius (J. Kuzmickis-Kuzmionis), pasirodo, gerokai yra užinteresuotas ir beletristiniais bandymais.

Gundymai yra jo ketvirtoji apysaka, išleista atskira knyga, taip kaip ir trys pirmosios knygos.

Gundymuose autorius gan aštriai iškelia įvairius teigiamus ir neigiamus šeimos klausimus: ištikimybę, kantrybę — beatodairiškumą, įprasmintą pareigą — sauvaliavimą, donžuano ir kurtizanės (laukujų šeimos griovėjų) rolę, veiksmingą religijos pagalbą kenčiantiems ir t. t.

Apysakos fabula tokia:

Įstaigos tarnautojas Matas Vilkaitis gana gražiai gyvena su savo žmona Stefanija. "Abu kiekvieną sekmadienį būtinai nueina į bažnyčią mišių išklausyty. Jis įsigilinęs meldžiasi iš maldaknygės... ji — leidžia pro pirštus rožančiaus karoliukus ir žiūri į altorių, į susitelkusį kunigą. Po pamaldų abu visą dieną buva giedrūs ir laimingi, kaip vaikai". Bet Vilkaitis mėgsta ir pasižmonėti. Jis susipažįsta su našle Marcele, gana padoria moterimi, ne tik niekuo nepranašesne už žmoną Stefaniją, bet visais atžvilgiais menkesne. Marcelė sužavi Vilkaitį kaip "naujanybė".

Tuo pačiu laiku užkulisyje veikia ir intrigą kelia du bešeimiai žmonės: kurtizanė — vyriogauda Aldona ir turtingas donžuanas viengungis Montvydas, buv. Aldonos meilužis. Marcelė, padedama Aldonos, pagaliau suvilioja Vilkaitį. Savo ruožtu Montvydas, tos pačios Aldonos padedamas, bando sueiti į artimus ryšius su Stefanija, Vilkaičio žmona. Bet Stefanija po pirmų nereikšmingų flirto mėginimų lieka nepajudinama savo ištikimybėje. Paguodos ir stiprybės ji jieško bažnyčioje; jai daug padeda senelis klebonas.

Vilkaitis, gyvendamas drauge su Marcele, laimės neranda. Svečių akivaizdoje savo naująją žmoną jis laiko tik tarnaite, dėl ko ši nepaprastai užsigauna. Prasideda savitarpiniai vaidai. Vilkaitis galutinai apsivilia naująja šeima, susipranta klydęs, grįžta atgal pas savo ištikimąją ir gerąją žmoną, bet... per vėlai, jis randa ją mirusią, mirusią iš sielvarto ir ilgesio.

Kaip regime, apysakos tematika gana intriguojanti ir aktuali. Kad ir mažame maštabe, jojė justi šių dienų šeiminio ir visuomeninio gyvenimo opiosios žaizdos.

Apysakos stilius paprastas ir ryškus. Knyga skaitosi lengvai.

Deja, visas reikalas yra tame, kad autorius savąją temą traktuoja labai standartiniai, pagal žinomą populariai sukirptą modelį: gera ištikima žmona — blogas tuščias vyras, profesionalė kurtizanė — profesionalas mergogauda, intrigantė — intrigantas, paika menkavertė meilužė, geravalis senelis klebonas ir t. t.

Nei realaus psichologinio motyvavimo, nei ryškesnio kasdienybės pajautimo, nei savitų originalesnių charakterių apysakoje nematyti. Pavaizduoti charakteriai (teisingiau kalbant, seni standartiniai tipai) yra seniai visiems žinomi šablonai. Jie mielai patrauks tik neįgudusį knygos skaitytoją, žmogų, kuris mėgsta leistis į plačias lankas ir kurio pasaulėvaizdis yra siaurutis; bet įgudusiam dailiosios literatūros mėgėjui toki charakteriai (drauge su jų visais veiksmais) nieko ypatingo nepasako. Užtat literatūrine — menine prasme Jono Gailiaus Gundymai nieko naujo ir nieko teigiamo neduoda.

Nežiūrint šių griežtesnių pastabų, autoriaus apysakoje yra iškeltos būdingesnės šių dienų gyvenimo aktualijos, kurias abejingai apeina kiti mūsų rašytojai. Autorius pateikia daug gražių minčių ir aprašo daug reikšmingų situacijų, kaip reiktų šeimos žmonėms žvelgti į tarpusavinius santykius ir kaip suprasti šeiminio gyvenimo tikslus. Augštesnė įprasminanti idėja, tyras dvasingumas, pagarba asmens asmeniui, pasiaukojimas ir per pasiaukojimą atpildas, kantrybė, paguoda religijoje ir Dievuje, švelnus atlaidumas, noras mylėti kitą ir dovanoti kitam jo kaltes — apysakoje nuolat pabrėžiama. Moraliniu požiūriu tai visa tikrai vertinga. Šia prasme autorius nusipelno tik pagyrų ir gilios padėkos iš nepretenzingo — nerafinuoto lietuviškos knygos skaitytojo.

Jonas Gailius, GUNDYMAI, apysaka, Buenos Aires, 1957 m., Laiko leidinys, 146 psl., dailininko išpieštas viršelis — bevardis, kaina nepažymėta.

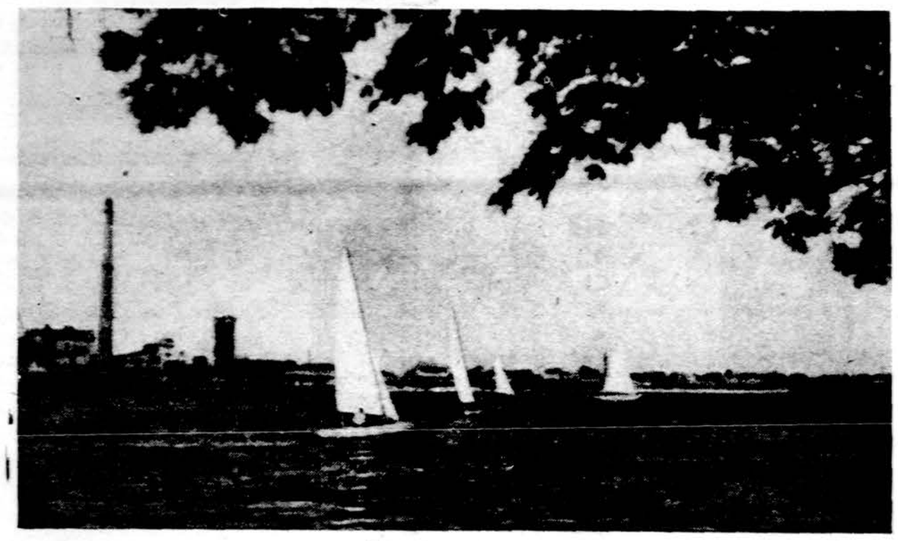

Klaipėdos įlanka

KRONIKA

● **Marijos Sims** eil. rinkinys **Ant kryžkelių senų** atiduotas spaudai. Bus išspausdinti visi jos eilėraščiai, pasirodę periodikoje, atskirais leidinėliais ir tebesą rankraščiuose. Knygų suredagavo ir biografiją parašė Vytautas Alantas. Be kita ko, biografija bus gausiai iliustruota. Knyga turės per 200 psl. Rinkinį spausdins Tėviškėlės spaustuvė Chicagoje.

Knygos kaina bus 3 dol., bet užsisakius iš anksto tekainuos 2.50 dol. Kas sumokės iš anksto 5 dol. ir daugiau, bus laikomi garbės prenumeratoriais ir jų pavardės bus išspausdintos knygoje.

Dail. Pr. Lapės viršelis, gražus išleidimas, kaina 3 dol.

● **Onutė Ališytė,** kurios trumpą novelę spausdiname šios dienos Draugo kultūriniame priede, yra jauna literatė, rašanti proza. Autorė augštesnę mokyklą baigė Chicagoje ir šiuo metu studijuoja. Jos kūrinių yra išspausdinę kaikurie laikraščiai bei žurnalai. Nemaža kūrinių yra skaičiusi Chicagos Jaunimo Literatūros būrelio susirinkimuose. Atsižvelgiant į labai jauną autorės amžių, reikia manyti, kad literatė turi daug galimumų kūryboj sutvirtėti.

Pirmas ekspresas

William Harden įsteigė pirmą ekspresą 1839 m. Amerikoj. Jis atsivežė pirmuosius įrengimus maiše iš Bostono į Providence, R. I., ir iš ten laivu nuvyko į New Yorką.

▼ **Lietuvoje ruošiamas** drugelių atlasas, kuriame spalvotais vaizdais bus matyti visi Lietuvoje užtinkami drugiai.

Duoną ir įvairias skanėstas bulkutes kepa

BRŪNO'S KEPYKLA
3339-41 S. Lithuanica Ave.
Pristatome į visas krautuves ir restoranus, taip pat išsiunčiame į visus artimuosius miestus.
Tel. CLiffside 4-6376

MOVING
A. BENIULIS atlieka įvairius perkraustymus bei pervežimus iš tolimų ir artimų atstumų.
Tel. BIshop 7-7075

DAINA TELEVISION
sales-service
Sav. Inž. A. Semėnas
3321 S. Halsted St., tel. CL 4-5665
Atdara kasdien 9-6, pirm. ir ketv. 9-9

RINOS & VANDENS NUTEKAMIEJI VAMZDŽIAI
(Gutters & Downspouts)
STOGAI IR DUMTRAUKIAI UŽ ŽEMIAUSIAS KAINAS
Dedame naujas plieno (copper alloy steel) rinas, kurių nereikia dažyti. Taisome rinas ant senų namų, išsmalinime iš vidaus ir nudažome. Senas rinas padarome kaip naujas. Plokščius ir pakilus stogus — Taisome, remontuojame arba naujai dengiame. Dumtraukius bei "smoke-stacks" išvalome ir atremontuojame arba naujus įtaisome. Atliekame visus namo dažymo darbus iš lauko. Atliekame "tuckpointing" — mūro remontą. Esame pilnai apsidraudę. Darbas garantuojamas. Atdara dieną ir naktį.
LAwndale 1-6047 arba
ROckwell 2-8778

Siųsk siuntinius!
—o—
Mes siunčiame sudarytus jūsų siuntinius, o jei jums ko pritrūks, jūs rasite pas mus ką dadėti. Galime sudaryti jums ir pilnus siuntinius gan prieinamomis kainomis. Mes siunčiame maistą, vaistus, įvairias medžiagas, odas ir avalynę. Taip pat akordeonus ir kitokius muzikos instrumentus, laikrodžius, siuvamas mašinas ir dviračius.
AMERLIT SUPPLIES CO.
Gift Parcel Service
2221 WEST CERMAK RD.
Chicago 8, Ill. Tel. CL. 4-4273
Stasys Grubliauskas, Ved

Vestuvių nuotraukos ir augštos rūšies fotografijos mūsų specialybė
PRECIN PHOTO STUDIO
(Incorporated)
EDVARDAS ULIS, sav
4058 Archer Avenue
Telefonas VIrginia 7-2481

MOVING
Naujas specialus didelis sunkvežimis su pilna apdrauda. Pigus ir sąžiningas patarnavimas.
R. ŠERĖNAS
2047 W. 67th Pl., Chicago, Ill. WAlbrook 5-8063

SUKAKTUVINIS IŠPARDAVIMAS
STEIN TEXTILE BENDROVĖ YRA
pirmoji, kuri parūpino vilnonių ir šilko medžiagų siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą — už žemas kainas!
Gauta nauja siunta vilnonių angliškų medžiagų. Didžiausias pasirinkimas siuntimui į užsienį, taipgi ir savam vartojimui.
Geriausios ANGLIŠKOS ir "Worstead" MEDŽIAGOS KOSTIUMAMS, PALTAMS, kurių kainos paprastai yra $9.80, dabar už jardą tik $4.50
60 colių vilnonės medžiagos ir "flannel" vyriškiems ir moteriškiems kostiumams tiktai $1.89
48 colių užuolaidoms bei uždangoms medžiagos vertės iki $2.98, tiktai $1.39
PRAŠOME ATLANKYTI MUS, IR PAGELBĖTI ATSVĖSTI SUKAKTUVES
KIEKVIENAS KLIENTAS GAUS SUKAKTUVIŲ DOVANĄ!
Pas STEIN'Ą jūs rasite didelį pasirinkimą inpilams medžiagų ir nuotakoms "lace", satiną, taffetą, "brocades", Shantung ir t. t. Taip pat liekanas medžiagų pamušalams už baisiai pigias kainas.
STEIN TEXTILE CO.
1306 SOUTH UNION AVENUE
1 blokas į rytus nuo Halsted St. 1½ bloko į pietus nuo Roosevelt Rd. Atdara 7 dienas savaitėje iki 5:30 val. vak.
Tel. MOnroe 6-8152. FREE PARKING. kitoje pusėje gatvės.

KOSULYS — ASTHMA
Ligoninės bei daktarai neseniai išrado, naują kombinaciją syrupo ir tabletčių vadinamų DEMEX-DECHA nuo smarkaus kosulio ir asthmos. DEMEX syrupas sustabdo kosulį per 15 minučių, o DECHA tabletės palengvina sunkų kvėpavimą ir skausmus krūtinėje. Instrukcijos: DEMEX — imti 1 šaukštelį kas 3 val., DECHA — 1 tabletę prieš einant gulti. Abu $3.25 vertės, tiktai už $2.95. Jūsų vaistinėje, arba rašykite į Amerpol, 957 N. Ashland Ave., Chicago, Ill.

ISAACSON MOTORS TURI VISAI NAUJŲ 1958 DE SOTO IR PLYMOUTH'Ų
PARDUODAMI SAVIKAINA!
PASIRINKIMAS IŠ VISOKIŲ MODELIŲ
REIKIA VIETOS '59 M. MAŠINOMS
ISAACSON MOTORS, INC.
(Arti Outer Drive prie Belmont)
3020 BROADWAY
GRaceland 7-5600
UŽDARA SEKMADIENIAIS... PASIMATYSIME BAŽNYČIOJE.
ATDARA ŠIOKIADIENIAIS NUO 9 IKI 9.

Lietuvių Prekybos Namai
SUTAUPYSITE 30-60%
Prekės be brokų bei sugadinimų. Naujausių stilių. Klientų sąskaitos neparduodamos finansų kompanijoms. Išmokėjimai iki 3 metų.
ŠIUO METU DIDŽIULIS PASIRINKIMAS KILIMŲ, SOFŲ, TELEVIZIJŲ, ŠALDYTUVŲ, VIRTUVĖMS STALŲ, VALGOMOJO KAMBARIO BALDŲ — NAUJAUSIŲ STILIŲ.
Už $69 parduodami Formica virtuvės stalai pas mus $39.00
Už $49 parduod. stiklo durim knygų spintos pas mus $29.00
Už $69 siūlomi 9×12 kilimai, įvairių spalvų, tik $49.00
Už $49 parduodami rašomieji stalai pas mus tik .. $29.00
Už $200 pard. šaldytuvai. Frigidaire. Gen. El. .. $150.00
Už $100 siūlomi virimui parcelano pečiai pas mus $69.00
Už $200 parduodami miegamieji 3 dalių pas mus $149.00
Už $200 Televizijos pas mus tiktai $159.00
Už $20 parduodami paveikslai, puikiausi vaizdai, tik. $9.95
Už $150 siūlomos skalbimo mašinos pas mus tik .. $99.00
Už $3 parduodamos sofos pagalvėlės pas mus tik 99c
Po $60 parduodami dulkių siurbliai pas mus tik .. $39.00
Lietuvių Prekybos Namų apyvarta kasdien didėja, nes mūsų klientai patenkinti mūsų prekyba ir pataria savo draugams. Mūsų moderno stiliaus prekės puošia gražiausius lietuvių namus ir sudaro garbę jų savininkams.

GAZU ŠILDOMI
PEČIAI
Siegler ir kitų firmų

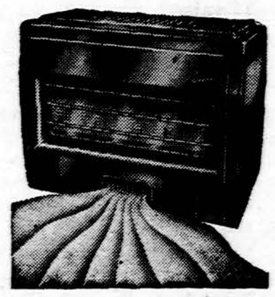

NE VELTUI ŠIMTAI KARTOJA: KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ, VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ
FURNITURE CENTER, INC.
Lietuvių Prekybos Namai vedėjas—Justas Lieponis
TEL. — VICTORY 2-4226
ATIDARYTA
Pirm., Ketvirtad. ..... 9—9:30
Kitom Dienom: ..... 9—6.00
Sekmad. atdara nuo 12 iki 5 val.

½% PADIDINA DIVIDENDĄ!
CRANE SAVINGS AND LOAN ASS'N
2555 WEST 47th STREET LAfayette 3-1083
B. R. Pietkiewicz, prez.; E. R. Pietkiewicz, sekr. ir advokatas
Mokame augštus dividendus. Keičiame čekius. Parduodame ir perkame valstybės bonus. Taupytojams patarnavimai nemokamai.
Pradėkite tupyti atidarydami sąskaitą šiandien. Apdrausta iki $10,000
Darbo valandos: pirmadieniais ir ketvirtieniais nuo 9 iki 8 val. vakaro; antrad. ir penkt. 9 iki 5; trečiad. uždaryta, o šešt. nuo 9 iki vidurdienio

NARIAI LIETUVIŲ TAUPYMO IR SKOLINIMO B-VIŲ LYGOS
Kuriose Kiekvienos Santaupos Yra Apdraustos iki $10,000.00 — ir Paskolos Duodamos Namų Įsigijimui Lengvomis Sąlygomis
CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.
6245 Western Ave. Chicago 36, Ill.
CONTINENTAL SAVINGS & LOAN ASSN.
4559 S. Paulina St., Chicago 9, Ill., YArds 7 0145
CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.
2555 West 47th Street Chicago 32, Ill.
DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.
3430 South Halsted Street Chicago 8, Ill.
ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.
1447 S. 49th Ct., Cicero 50, Ill. tel. TO 3-8131-32
UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.
1800 South Halsted Street Chicago 8, Ill.

NUO PAŽADO IKI DOVANOS

Antano Rūko romanas Sužalotieji

VIKTORAS MARIŪNAS, Cleveland, Ohio

Susitikimo takas

A. Rūkas su kitais 59 žinomajam pareiškime yra davęs kritikams tokį dorą ir tiesų įspėjimą: "Tikra kritika iš tiesų yra analizė, o ne įspūdžių pasakojimas, ne pasipiktinęs niekinimas ir ne įkyrus reklamavimas". Esu drąsinamas vilties, kad mudu su autorium kritikos būdo ir prasmės suvokimu vienam ir tam pačiam take susitinkame. Visada juo ėjęs dar prieš ano pareiškimo gimimą, tuo labiau jaučiuos įpareigotas iš šito tako neišklysti, paties vertinamojo kūrinio autoriaus įspėjimą išgirdęs.

A. Rūko jėga, pristatyta eile scenos kūrinių, poezijos rinkiniais ir gana garsiais prašnekimais periodikoje, skatina kritiką aštresne akim pasekti, kokiom estetinėm šviesom džiugina ir sutemom gąsdina jo pirmasis romanas Sužalotieji.

Dovana

Ar Sužalotieji mūsų knygų lentyną praturtins tos rūšies dovana, kuri savo turiniu ir forma išsiskirs iš turimojo lentynos lobio?

Pačia bendrąja tartim kiekvienas meno kūrinys neišvengiamai yra išskirtinis ir nekartotinis griežtai individualaus akto vaisius. Bet šito realaus fakto visdėlto nedera laikyti visa išperkančia ir pateisinančia estetinės prigimties paguoda.

Kritiko klausimu apie kūrinio skirtingumą nusikreipiama ne į estetiškai neutralias klasifikuojančiąsias jo žymes, bet į meninį laipsniškumą liudijančias žymes. Atsakant į šitokį klausimą jau čia pat bus pravartu apsiprasti su mintim, kad Sužalotieji nėra iškiliausia meninė viršūnė nei apskritai mūsų prozinėje literatūroje, nei paties Rūko kūrybiniam loby. Būdami tiesūs ir teisingi ir sau ir autoriui ir nelaikydami romano tokiu, kokiu jis neturi kvalifikacijų būti, būtume betgi didžiai kreivi ir melagingi, jo meninę šviesą užgoždami ar net visai jos nematydami.

Rūko romanas pilna garbe ir visom privilėgijom įsirikiuotinas į iškilesniųjų kūrinių tarpą ir pripažintinas vertinga dovana mūsų skaitytojui.

Sužalotieji džiugina mus tvirtai nubrėžta slinkties kompozicija, neretu sustabdymu ties iškalbinga tyla ir suvedimu su kaikuriom turtingom sielom.

Slinkties kompozicija

Romano draminė slinktis liejasi sunertine in medias res forma. Ja skaitytojui iš karto pristatomas baigmės aktas, o jau nuo jo grįžtama atgal į priežastis ir refleksus. Rūko kompozicija surėsta taip, kad jis suima į šitą žiedinę formą visą romaną ir suneria į ją tokia pat forma apibrėžtus svarbesniuosius romano epizodus.

Tokia slinkties kompozicija, naudota jau ir Homero epuose, apsaugo skaitytoją nuo staigmenų, bet žadina jo smalsumą ir palaiko laukimo nuotaiką. Ji palieka kūrėjui daugiau laiko ir laisvės susitelkti ties vaizdu, mintim ir charakteriu. Kad Sužalotieji šitas galimybes ne pilnai išnaudojo, kalta jų vidinė kompozicija.

Kai žodis miršta

"Sugriuvo ilgų amžių tradicijos, sulingavo bažnyčių bokštai, užgeso liuksusinės vitrinos, gatvės pakeitė vardus, ir dažnas žmogus nebežinojo savo adreso" (131 psl.). Šitaip Rūkas pristato istorinę kaitą, instituciją ir asmens lemtį, bolševikams kraštą okupavus. Stipriai, savaip ir tikrai. Tokia yra simbolinė realybė. Jai nereikia fotografinių spalvų ir pavidalų, kad gyva ir pilna alsuotų ir kalbėtų. Kur miršta žodis, ten mirtis gimsta. Kapuos dvasia be sąvokų, o visa esme prabyla. Daug vietų romane, kur Rūkas geba nutildint liežuvį ir prašnekint dvasią. Bet nemaža ir vietų, kur vapalioja kasdienos medinė išmintis, dvasią guidama ir alpindama.

"Tiesa, būna vakarai, kada ateina tas. Na, tas pats, dėl kurio aną vakarą triukšmas..." (18 psl.). Loginės ir jausminės reikšmės žodelyčiai ir ženklai, daugtaškiai, šauktukai ir klaustukai mene yra dvasios peiliai, kirviai ir kastuvai. Tai visų gra fomanų ginklai, nuo kurių jie patys ir jų "menas" žūsta. Šitais ginklais Rūkas savo romane dažnai susižeidžia, bet visdėlto nenusižudo.

Dvasios gilumos ir seklumos

Romano žmogus žengia pačiom iškiliausiom gyvenimo įvykių viršūnėm. Su kiekvienu žingsniu jis neria į vis kitą istorinį verpetą. Valstybės kelias ir išnyksta. Laisvąjį jėga, baimė ir melas vergu padaro, Armijos su garbe žygiuoja į priešo gilumas, o grįžta su gėda tik jų draiskalai. Šeimos išsiskirsto į tremtį, į kalėjimus ir į svetimas palėpes.

Nors Rūko rinktinis veikėjas ir keliauja pačiom viršūnėm, jis menkai tejaučia augštumų svaigimą. Jis jaučia nuovargį, žaizdas ir kitimo grėsmę. Bet tai yra susivokimo išorinė ir istorinėje būklėje refleksas. Šitas refleksas niekad nenurodo į gelmių išgyvenimą. O be gilumos išgyvenimo viršūnė, kad ir pati iškiliausia, tėra tik pagrindas kojoms pastatyti, ji tėra tik kitas vardas seklumos, kad ir iš giliausių vandenų išnirusios. Kad supančias gilumas išgyventum, turi būti perkeltas į egzistencinės ir metaistorinės sąmonės lauką. Šik šitame lauke dvasia be tarpininkų susitinka dvasią ir patiria didžiųjų augštumų svaiginimą, kurį tik menas tegali sukelti. Antraip tariant: kur nėra dvasios į dvasią svaiginančio veikimo, ten nėra nei tikrojo meno.

Rūkas tvarkingai nubrėžė savo romano augštumų planą, sužymėjo viršūnes ir grėsmingas bedugnes, bet stebėdamas iš patogaus atstumo, šaltai ir klasiškai. Jis tik retuomiais tepaslinko nusileisti į kalnų atšlaites ir į slėpiningų šešėlių uždengtus slėnius. Jo klasiškai aiškus pasaulis buvo išimtas iš kasdieninės tvarkos rėmų ir kiek apšluotas, apkarpytas vėl į panašios tvarkos rėmus įstatytas. Tik viena kita jo detalė gimė iš romantiškosios nežinios, žadančios šviežumą ir dvasinę laisvę.

Pažadas

Gyvas ir iškalbus menas visados kyla iš kūrėjo sielos romantiškosios audros, kurią jis yra pašauktas klasinėm tvarkos priemonėm apvaldyti. "Svarbu atsiminti, kad kova tarp klasicizmo ir romantizmo egzistuoja kiekvienoje dvasioje. Ir kaip tik iš šitos kovos gimsta darbas; klasinis meno darbas kalba apie tvarkos ir priemonių triumfą prieš vidinį romantizmą. Ir juo pasiutesnį dūkimą turėsi pažaboti, tuo gražesnis bus tavo darbas. Jeigu dalykas jau pačiu savo kitimu bus tvarkingas, darbas bus šaltas ir ne įdomus". (Andre Gide).

Tikra, kad Rūkas savo romano pasaulį ir žmogų bus žadėjęs kildinti iš epochinių įvykių romantiškai šmėkliškos audros ir susipainiojimo. Jo Sužalotieji turėjo būti žmonės, perėję aistrų, baimės ir svetimų rankų stumdymus ir prisistatę skaitytojui su dvasios kraičiu, imtu iš anų nežinomųjų sąmonės šaltinių, kuriuos Freudas vadina 1D sąmone, o Berdiajevas — tiesiog transcendentine būsena. Savo pažadą autorius gražia dalim yra įvykdęs. Romano epizodiniai veikėjai, — karininkas iš fronto, žaneta iš nacių darbo vergų stovyklos ir ypačiai lietuviškasis herojus senis Každailis, — paprastom, bet intriguojančiom apibraižom pristatyti su neriboto turtingumo ir visokį reikalavimą pajėgiom išpirkti sielom. Jų trumpi gyvenimo ir mirties vaizdai Rūko atskleisti su pasaulinio vardo rašytojų vertu meistriškumu. Jo pažado tesėjimas reikšmingiuose romano epizoduose, duoda teisės žvelgti, kas klupdė autorių pagrindiniuose romano keliuose? Randame, kad tai, pačia lemtingiausia dalim, yra romano

Vidinė kompozicija.

Ją sukuria pagrindinių charakterių santykiai ir susikryžiavimai. Tačiau ne kiekvienas veikėjas, kuris romane šiaip ar kitaip reiškiasi, yra jau charakteris. Kiekvienas jų yra individas, bet charakteris yra daugiau, negu individas. Charakteriui gimti reikia, kad individas

(Nukelta į 6 psl.)

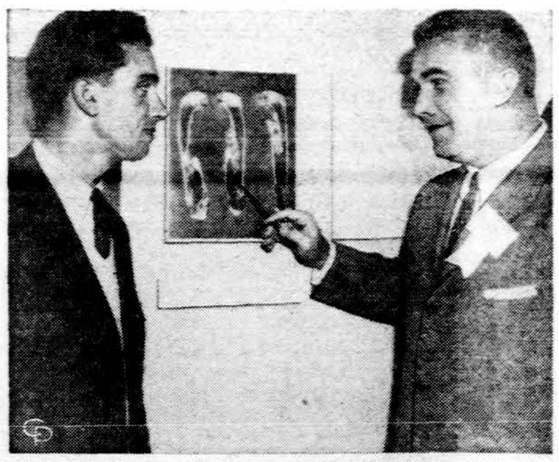

Kaulų klijai. Dr. Joseph Sakvatore (kairėj) ir dr. Michael Manderino iš Hahnemann medicinos kolegijos Philadelphia, Pa., demonstruoja Amerikos medicinos kolegijų dėstytojų suvažiavime Chicagoje, kaip nauji klijai padeda susegti lūžusius kaulus. Teigiama, kad klijai taip suriša kaulus, kad po 24 valandų galima suklijuota galūne naudotis.

ATVYKITE IR ĮSITIKINKITE

MŪSŲ KAINOS MAŽESNĖS NEGU KITUR!

— o —

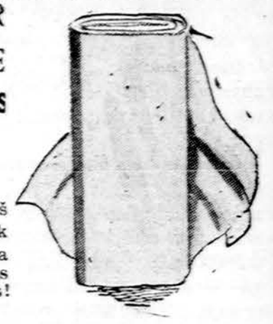

Pasirinkite medžiagas tiesiai iš ritinio ir jums nukirps tiek kiek yra reikalinga vienai eilutei arba kelioms. **Didžiausias pasirinkimas visai šeimai, mažiems ir dideliems!**

Toliau gyvenantieji gali gauti medžiagos pavyzdžius, ir jiems pasiųsime tokias medžiagas, kokių jie pageidaus C. O. D.

DIDŽIAUSIAS MEDŽIAGŲ PASIRINKIMAS URMO PREKYBOS APYLINKĖJE

● ŠILKAS ● VILNONĖS VIETOS IR ANGLIŠKOS MEDŽIAGOS, ● VELVET, ● MEDVILNĖ, LININĖ IR LANGAMS UŽUOLAIDŲ VISOKIŲ RŪŠIŲ MEDŽIAGA.

Darbo valandos: Kasdien nuo 8:30 val. ryto iki 6 val. vak.; Pirmadieni iki 7 val. vak.; Šeštad. nuo 8:30 val. ryto iki 5 v.v.

HENRY S. Fraerman — Tel. WEbster 9-4187

218 WEST JACKSON AT WELLS

KAZYS ČESNAUSKAS

12116 So. 93rd Ave.

PALOS PARK, ILL.

Telef. GIbson 8-4938

● Generalinis kontraktorius naujų namų statybai, įvairiems remontams ir namų pertvarkymams ● Turime didelį patyrimą namų statvboje ● Patys atliekame cemento ir medžio darbus ● Apkainavimai nemokamai

NEPAPRASTAS IŠPARDAVIMAS IR DIDELĖS NUOLAIDOS!

Įvairiausios rūšies pečių. Kas turi gazo leidimą, tam mes geromis sąlygomis parduosim **UNIVERSAL, SIEGLER, MOORE** arba kitos geros gamybos gerą pečių. Pirkite dabar ir apsirūpinkit visai žiemai.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS. Savininkai

ROOSEVELT FURNITURE CO.

2310 W. Roosevelt Rd. Tel. SEeley 3-4711

Sekmadieniais atdara nuo 11 iki 4:30 po pietų

ADOMAS VAITKEVIČIUS

Anglių ir Alyvos Pardavimas

Telef. REpublic 7-5803

Visų rūšių namų apšildymo sistemos įvedimas, perdirbimas ir pataisymas.

Greitas, sąžiningas ir pigus patarnavimas.

ATLAS FUEL Co.

ATSTOVAS

4919 So. Paulina Street

Telef. PRospect 6-7960

PASKOLOS PIRKIMUI NAMŲ — nuo 1 metų iki 20 metų, lengvais mėnesiniais atmokėjimais. Nuošimčiai nuo 4½% iki 6%.

Taupytojams mokame augštus dividendus. Indėliai apdrausti iki $10,000.00

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASS'N

4071 Archer Ave., į vakarus nuo California Ave.

CHARLES ZEKUS, Sekretorius

OFISO VALANDOS:

Pirmadieniais, antrad., penktad. ir šeštad. 9 v. r. iki 4:30 p. p. Trečiadieniais uždaryta visą dieną. Ketvirtadieniais 9 val. ryto iki 8 val. vak.

NUO UŽSISENĖJUSIŲ BEI SKAUDANČIŲ ŽAIZDŲ IR ATVIRŲ ODOS LIGŲ

Tie, kurie kenčia nuo SENŲ, ATVIRŲ IR SKAUDANČIŲ ŽAIZDŲ negali ramiai sėdėti ir naktimis miegoti nes jų užsisenėjusios žaidos niežėjima ir skaudėjima senų atvirų ir skaudžių žaidų uždėkite LEGULO Ointment Jos gydomo ypatybės palengvins jūsų skaudėjima ir galėsite ramiai miegoti naktį Vartokite ją tapgi nuo skaudžiu nudegimų. Ji tappgi pašalina niežėjimą ligos vadinamos PSORIASIS Taipgi pašalina peršėjimą ligos vadinamos ATHLETE'S FOOT sustabdo džiovinimą odos ir perplyšimą tarppirščių Yra tinkama vartoti nuo žiūrstančios suskilsios odos dedirvinių odos išbėrimų ir t t taipgi tinkama varoti vaikučiams,kada pasirodo skaudus išbėrimas nuo vystyklų Ji yra gera gyduolė nuo iš viršinių odos ligų. Legulo Ointment yra parduodama — po 75 centų, $1.25 ir $3.50, (paštu $3.85). Pirkite vaistinėse Chicagoje ir apylinkėse. Milwaukee, Wis., Gary, Ind. ir Detroit Michigan, arba rašykite atsiųskit Money Or

LEGULO, Department D., 3618 W. Eddy St., Chicago 34, Ill.

STATYBAI PRISTATOM IR NAMŲ PATAISYMUI Visokių rūšių MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITWINAS, Pres

3039 So. Halsted St

3016 W. 42nd St., Chicago 32, Ill.

Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai

Raštinė atidara kasdien nuo 8 val ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais iki 3 val. popiet

PERKRAUSTYMAI - MOVING

Pigus, sąžiningas darbas. Visi apdraudimai. Dėl artimų ir tolimų distancijų. Šaukite sekančiai:

ANTANAS VILIMAS

3415 SO. LITUANICA AVE., CHICAGO, ILL.

Telefonas FRontier 6-1882

Liet. krautuvė. Sav. broliai Gregoravičiai Dažai, Alyva, Stiklas, Įrankiai, peiliai, namų reikmenys, vandentiekio įrenginiai ir elektriniai reikmenys.

1901 West 47th St. Tel. LA 3-4139

PEOPLES HARDWARE & PAINT CO.

EDVARDAS SAUNORIS GĖLININKAS

Paruošia gėles iš savo šiltadaržių vestuvėms, krikštynoms ir kitoms iškilmėms. Parūpina gėles ne tik laidotuvėms, bet ir gėles sodinti ir puošti kapą jūsų artimųjų.

3942 W. 111th St., PR 9-1355 ir 9-1356

ALEX BRINAS

GENERAL CONTRACTOR & CARPENTER

2715 WEST 43RD STREET, PHONE LAFAYETTE 3-9751

Visų rūšių darbai: medžio, mūro, cemento, plasterio, elektros, plumbingo ir kiti. Garažai, butų ir biznio patalpų pertaisymai. Geras darbas — nebrangios kainos!

Mes mokame Augštą Dividendą!

MIDLAND Savings and Loan Association

PER 40 METŲ VISŲ LIETUVIŠKŲ KOLONIJŲ SAUGIAUSIA IR PELNINGIAUSIA TAUPYMO BENDROVĖ

4038 ARCHER AVENUE. Tel. LA 3-6719

AUGUST SALDUKAS, Prezidentas

CHICAGO SAVINGS and LOAN ASS'N

6245 SO. WESTERN AVENUE CHICAGO 29, ILLINOIS

Mr. J. Pakel, Jr. Vice President

Mr. John Pakel President

Mr. John Gregg Vice President

Miss E. A. Pakel Secretary

Mr. A. J. Valonis Treasurer

Judge A. Wells Director

Mr. W. Sebastian Director

Mr. Ralph Puslis Director

Mr. C. Beacham Director

Illinois gubernatorius Stratton spalio mėnesį paskelbė taupymo mėnesiu. Šios proklamacijos proga Chicago Savings & Loan Bendrovė visą spalio mėnesį vaišins į mūsų įstaigą atvykusius žmones skania kava, lietuviškais sūriais ir kitais skanumynais. Kviečiame visus atvykti į vieną įdomiausių lietuvių vedamų finansinių įstaigų Amerikoje.

CHICAGO SAVINGS & Loan Bendrovės namas ir visi jame esantieji įrengimai specialiai užsakyti ir įtaisyti vien tiktai taupytojų ir skolintojų patogumui. CHICAGO SAVINGS, turinti pačias naujausias priemones greitesniam ir malonesniam patarnavimui, yra viena moderniškiausių ir gražiausių įstaigų visoje Illinois valstybėje.

CHICAGO SAVINGS turtas jau viršija 28,000,000.00 dolerių. Per pirmus šių metų 9 mėnesius mūsų turtas paaugo daugiau negu 6 milijonais dolerių. Per tą patį laiką paskolinom namams statyti daugiau 8 milijonų dolerių. Kaip matote, CHICAGO SAVINGS, dabartinėje klasėje, yra viena smarkiausiai augančių taupymo bendrovių.

Jūs, pasidėję savo santaupas pas mus, gausite ne tiktai aukštą dividendą, iki $10,000.00 apdraustą indėlių saugumą, bet ir daugelį kitų patarnavimų veltui, už kuriuos kitose įstaigose turėtumėte mokėti. Kviečiame taupyti pas mus. Užeikite Taupymo Savaitės proga.

JOHN PAKEL, SR. Prezidentas.

PIRMASIS LIETUVIŠKOS SIMFONINĖS MUZIKOS KONCERTAS

Pasikalbėjimas su to koncerto dirigentu kompozitorium Jeronimu Kačinsku

K. MOCKUS, So. Boston

Artėja 1958 m. lapkričio 16 d. Tą dieną bus žymus mūsų kultūrinio gyvenimo įvykis — Boston Symphony Hall įvyks lietuvių simfoninės muzikos koncertas. Tokio masto įvykis bus berods pirmas šiame krašte.

Savaime aišku, kad pasirengimas tokiam koncertui reikalauja daug darbo iš paties dirigento ir iš koncerto techniškų organizatorių. Koncertui rengti komitetas jau dirba visu tempu ir savo keliu informuoja visuomenę apie savo darbus.

Kai kilo koncerto sumanymas, komp. J. Kačinskas dar gyveno Bostone. Tačiau šiuo metu jis gyvena prie Chicagos ir, besirūpindamas koncerto pasisekimu, rado galimybių iš ten atvykti ir čia padirbėti su simfoniniu orkestru daugiau kaip dvi savaiti. Nuo lapkričio pradžios vėl atvyksta į Bostoną ir čia pasiliks jau ligi paties koncerto.

Visuomenei norisi smulkiau žinoti, kaip eina pasirengimas koncertui ir ką iš savo pusės visuomenė: turėtų padaryti. Užtat malonu buvo paprašyti labai į darbą įsitraukusį komp. Jer. Kačinską, kad skirtų kiek laiko pasikalbėjimui Draugo skaitytojams. Atitraukęs dėmesį nuo aibės gaidų, kompozitorius maloniai atsakė į mano pateiktus klausimus.

— Kaip kilo sumanymas rengti lietuviškos simfoninės muzikos koncertą?

— Ta idėja buvo kilusi jau prieš kelis metus. Meno žmonės, kultūrininkai ir ankstyvesnieji visuomenininkai, gyvenantieji Bostone, pirmieji pradėjo ugdyti lietuviškos simfoninės muzikos koncerto rengimo mintį. Plito nuomonė, jog yra pribrendęs laikas parodyti augštesnių formų muzikinę lietuvių kūrybą mūsų visuomenei ir kitataučiams, nes ši sritis ligi šiol labiausiai yra apleista ir mažiausiai pažistama. Pagaliau, šių metų ankstyvą pavasarį iniciatorių grupė, žiromo visuomenininko A. Matjoškos sukviesta, nutarė rengti koncertą ir suorganizuoti tam tikslui atitinkamas komisijas, kurios pradėtų rūpintis techniškais koncerto rengimo reikalais. Tuo įvykiu nutarta taip pat iškilmingai atžymėti 40 metų Lietuvos nepriklausomybės sukaktį.

— Kaip išsprendėte orkestro klausimą?

— Koncerto rengimo reikalą palankia kryptimi pastūmėjo patogiai ir nebrangiai išspręstas simfoninio orkestro klausimas. Nors ne be didelių koncerto iniciatorių pastangų, Bostono Universiteto Muzikos Kolegijos vadovybė sutiko duoti savo orkestrą lietuviškai programai pildyti. Šiuo metu B. U. simf. orkestras laikomas geriausiu po Boston Symphony šiame mieste.

— Kokia bus atliekama programa?

— Pirmoje koncerto dalyje bus atliekami daugumoje klasiniai kūriniai, kuriuos diriguos naujas Bostono Universiteto Simfoninio orkestro dirigentas Robin. Antroje dalyje bus išpildyti mano Lento simfoniniam orkestrui, parašytas atematiniame stiliuje, J. Gaidelio ketvirtos simfonijos antroji dalis, naujoviškas stipriai dramatiškos nuotaikos veikalas ir Vl. Jakubėno keturios siutos "Miško šventė" dalys. Šiame veikale apsčiai įpinta lietuviškos dainos ir šokio elemento.

Koncerto programoje dalyvaus mūsų žymusis tenoras, JAV ir Kanados solistų konkurse Chicagoje laimėjęs geriausio vyrų dainininko titulą, St. Baras (Baranauskas). Jis atliks K. V. Banaičio dainą Aš per naktį, mano Laivai palaužtom būrėm parašytą pagal Bostone gyvenančio poeto St. Santvaro žodžius ir ariją iš operos Andre Chenier — Giordano. Visa tai St. Baras dainuos simf. orkestrui pritariant, todėl išpildymo įspūdis bus neabejotinai ryškesnis, negu eiliniuose koncertuose.

— Kaip vyksta pasirengimas koncertui?

— Prieš dvi savaiti pradėjau repetuoti su orkestru. Lietuviška programa techniškai yra gana sunki, todėl sudaro kaikurių problemų jaunam studentų orkestrui. Tačiau visi dirba labai nuoširdžiai, todėl tikiuosi, jog programą pasiseks paruošti gerai. Be to, noriu pabrėžti B. U. simf. orkestro vadovų nuoširdumą. Toje įstaigoje esu traktuojamas, kaip savo žmogus. Ypač daug tenka bendradarbiauti su nuolatiniu augšto meninio lygio orkestro dirigentu Marvin Robin. Apie šį as-

J. Kačinskas

menį daug gero galėčiau pasakyti. Jis sudarė man, kiek universiteto ribose yra prieinama, palankias sąlygas dirbti su orkestru. Be to, Robin savo iniciatyva paskatino studentus visu rimtumu ir atsidėjimu studijuoti nelengvą lietuvišką simfoninę programą.

— Kokie Jūsų pageidavimai iš lietuvių visuomenės?

— Pirmas pageidavimas tai, kad lietuvių klausytojų skaičius būtų gausus. Antra, tai nuoširdus traktavimas gana nau joviškos lietuvių muzikos. Tokiu atveju klausant muziką geriausia vadovautis bendrais muzikiniais veikalų bruožais, nesigilinant į mažiau reikšmingas smulkmenas. Ne be to, kad kiekvienas ras daug savo lietuviškai meno koncepcijai atitinkamų elementų. Be to, sudarant programą buvo atsižvelgta į stilių įvairumą ir nuoseklumą, kad klausytojai nebūtų apsunkinti monotonija.

Padėkojęs komp. J. Kačinskui už vertingą informaciją, palinkėjau ištvermės ir pasisekimo; mačiau, kad jam jau laikas vykti į orkestro repeticiją. Išreiškiau įsitikinimą, kad ne tik Bostono, bet ir visos N. Anglijos lietuviai parodys rimto dėmesio šiam svarbiam įvykiui savo gausiu dalyvavimu koncerte.

NUO PAŽADO...

(Atkelta iš 5 psl.)

praturtėtų iš anų sąmonės išteklių, kuriems pavadinti neturime žodžių.

Charakterių santykiai ir konfliktai apibrėžia draminio lauko ribas ir padaro, kad mes kūrinį išgyvename kaip meninę visumą. Padaro, kad mes kūrinio pasauly randame daug daugiau, negu autorius davė ir žadėjo duoti, ten mes randame save ir savo vienkartinę situaciją.

Rūkui savo pagrindinius veikėjus silpnai tepasisekė susieti vidinės kompozicijos apibraižose. Jų aistrų ugnis dirbtinė ir šalta. Jų bėdos išorinės, sudaiktintos, retais prasiveržimais tepasiekiančios egzistencinių sprendimų sritį. Vokietis poetas Karlas Eichenbaumas įsimyli Aldoną Vaišnienę, bet tai meilei savo likimu nei kiek neužsiangažuoja. Aldonos ir jos vyro išorinį likimą jis, tiesa, gana lemtinga kryptim pakreipia, bet visai atsitiktinai, be charakterio su charakteriu susikryžiavimo neišvengiamumo. Tam vokiečiui paskirta gera dalis romano, o sunku susigaudyti, kam jis iš viso čia reikalingas. Ar tik ne tam, kad Aldona savo kelio gale turėtų į ką šauti, būdama šitam aktui visiškai neparuošta ir nepateisintina.

Lygiai be tikrai likiminio uždavinio Vaišniams po kojų painiojasi Aldoną įsimylėjęs jos mokslo draugas ir kaimynas Algis Grigas. Bet jis visdėlto iš visų pagrindinių veikėjų turi daugiausiai gyvo žmogaus krau jo ir sielos. Jo elgesiu ir žodžiu romane ir visai priimtino humoro pagaminama.

Romano filosofiniai ir religiniai prasitarimai nesusieti su jo istorija ir drama, dažniausiai paties autoriaus lūpom sakomi, nudėvėti, o dažnai ir klaidingi (pvz. apie filosofą Nietzsche).

Nežiūrint žymėtinų estetinių nuodėmių, A. Rūkas visai priimtinai, o gera dalim ir girtinai debiutavo kaip romano rašytojas. Išskirtinis ir klasinis senio Každailio epizodas leidžia su didelėm viltim autoriaus kito kūrybos žodžio laukti.

JAPONIŠKAS FILMAS – THE RIKISHA MAN

JUOZAS KARIBUTAS, Los Angeles

Šių metų rugsėjo mėn. 30 d. japonai išleido reprezentacinį filmą vardu — The Rikisha Man.

Į šį filmą, kuri būtų galima pavadinti pusiau premjera, buvo sukviesti viso Hollywoodo filmų gamintojai, aktoriai, šiaip japonams žinomi bičiuliai ir visų tautybių korespondentai. Atvykusių susidarė nemažas būrys.

Atvažiavus į Akademijos teatrą, visus svečius pasitiko tautiniais rūbais pasipuošusios japonės, kurios įteikė kiekvienam to filmo programas. Filmuotojai norėdami priduoti didesnį dėmesį filmui ir tam vakarui, atvykę net iš Japonijos su prožektorių gausybe suko į tą filmą atsilankiusius svečius. Gausios minios tarpe buvo matyti japonės su įvairiausiais tautiniais drabužiais.

Filmo turinys

Turinys imtas iš japonų rašytojo Muhomatsu veikalo ir vaizduoja 1909-1919 metų Japonijos gyvenimo ir papročių grandinę. Nepaprastai gražios jų tautinių rūbų spalvos, tą filmą daro gyvą, įdomų ir patrauklų. Jame visai kitos scenos, kaip mums jau čia yra įprasta matyti. Jos be nuolatinio bučiavimosi ir glamonėjimosi. Filme visos meilės scenos sugebėtos gražia forma perduoti žiūrovui, kad nenoromis kyla pasigėrėjimo jausmas.

Filme paprastas ričkos (žmogaus traukiamo dviratinio vežimėlio) vežikas vaizduojamas žmogus, augęs be tėvų ir labai vargingose sąlygose. Jis beraštis, tamsus ir tai jausdamas kartais būna labai nelaimingas, nors jis labai mielo būdo asmuo.

Štai vienas epizodas. Užsitarnauja savotiškos pagarbos tas vežikas parnešdamas vieno profesoriaus vaiką per žaidynes su paaugliais sužeistą. Turtuoliai dėkingi, nors jiems jis paprastas vežikas, mažai suprantamas. Jam norima atsilyginti pinigų įdėjimu į delną. Bet vežikas pinigų neima ir todėl atkreipia dėmesį. Pakviečiamas vakarienei. Pažvelgiama į jo vidų ir tampa šiek tiek daugiau tos šeimos pažintas.

Miršta tas turtuolis. Lieka našlė su mažamečiu vaiku. Tas vežikas prisiriša prie jų. Visur jo asmenyje randama pagalba ir broliška užuojauta.

Būdamas didelis stipruolis, jis greitai tampa žinomas, visoje apylinkėje. Laimi įvairiausias varžybas, nors kaskart tam pa labiau nelaimingas. Jausdamas savo kilmę ir mylėdamas našlę, turtuolio profesoriaus žmoną, nedrįsta jai pasipiršti. Palinksta į girtavimą. Vieną žiemos rytą garsaus vežiko gyvenimo lapas užverčiamas: jis sušąla ramų žiemos rytą. Finale visos jo gyvenimo santaupos paliktos našlei ir jos aštuoniolikmečiui sūnui, dėl kurio paskutiniu laiku tas vežikas turėjo tiek pergyventi. Sūnus buvo pasijutęs esąs augštesnės klasės ir nenorėjo, kad vežikas painiotųsi jų gyvenime. O vežikas buvo tas, kuris gyveno, kad tik išmokslintų sūnų rūpinosi juo ir globojo, kaip tėvas.

Japonijos aktoriai šiame filme pasirodė daugiau negu šauniai. Tai įrodė, kad jie turi geras mokyklas, yra paruošti ir gali stoti su mūsų garsiuoju Hollywoodu. Nors jų vardai: Toshiro Mifune, Hideko Takamine, Hiroshi Akutagawa ir visa eilė kitų nėra žinomi.

Graži propaganda

Filme įvesta muzika mums neįprasta ir gana svetima. Tad apie ją nebūtų galima nieko ir kalbėti. Labai puikus karnavalas. Gražus niekur neperdėtas apipavidalinimas. Vaizdai duoda galimybę tą kraštą pažinti ir šiek tiek suprasti jų visai skirtingą gyvenimo būdą, papročius ir net keistoką namų apyvoką.

Filmas suktas Japonijoje, Tokio mieste, Toho filmų bendrovėj. Režisorius Tomoyuki Tanaka sugebėjo padaryti, (kad ir labai jau šio krašto dvasiai tolimą) filmą įdomų ir svetimtaučiui gana patrauklų. Tad ne veltui ir iš amerikiečių buvo gir dėti daug gražių komplimentų. Gal tik vienas buvo trūkumas, tai bėgančio filmo užrašai, keis tu šriftu įrašyti ir nelengvai iskaitomi.

Atskirai tenka paminėti labai puikias masines scenas. Jos taip sugrupuojamos ir taip išardomos, kad tarytum pačios tai savaime nepastebimai būtų sutvarkytos magiškos rankos. Tai didelis režisoriaus menas. Galbūt lengvai galima to ir nepastebėti. Eilinis žiūrovas seka turinį, bet ne masines scenas.

Baigiant tenka pastebėti, kad japonai padarė didelę, gražią propagandą savajam kraštui ir tuo gali didžiuotis.

PULASKI COAL CO.
3025 W. 26th St.
Home of better fuels. Coal, coke, fuel oil. Stoker coal our specialty. For dependable deliveries anywhere call: **BI 7-8200.**

Krautuvėje "MARGINIAI", adresu: **2511 W. 69th St., Chicago 29. Illinois,** galima gauti gražiausi liaudies meno išdirbiniai, knygos, žurnalai, taip pat galanterija. **Telefonas — PRospect 8-4585.**

LALO MURILLOS
Augštos rūšies rūbų gaminimas pagal užsakymą. Gražios importuotos medžiagos. Medžiagos importuotos iš Italijos. Kostiumai nuo $125.
Val.: 9 iki 7 v. v.
917 S. Blue Island Ave.
SEeley 8-1797

VIKTORO KOŽICOS
Lietuviška gazolino stotis ir auto taisymas
Atliekami motoro remontai, lyginimo, dažymo darbai ir keičiamos dalys
CALL-ME-MOTORS CO.
5759 S. Western Ave. PR 8-9533

Enjoy Living in the Country!
ST. ANNE NURSING MOME
"A Home Away From Home"
Beautifully located Rest Home for elderly, mental, chronics, diabetics, convalescents and Doctor's Patients. (Men and Women). 15 miles S. E. of Kankakee on Route 1. — Lovely rooms, excellent home and scenery atmosphere, fine home cooked meals and diets, 24 hours nurses' care. Patients can have the services of their personal physician. Reasonable by month or week. Phone, write or come out anytime.
ST. ANNE NURSING HOME
391 W. Station St., St. Anne, Ill.
Phone 7-6517

NEPAPRASTA NAUJIENA
tik už $31.98
galite nusiųsti siuntinį savo artimiesiems į Lietuvą ar kitas vietas už geležinės uždangos.
Tame siuntinyje yra medžiagos apsirengimui 3 asmenims. Vyrui: vilnonės medžiagos kostiumui ar paltui; moteriai: 2 suknelės, viena vilnonės medžiagos ir kita medvilnės ir vaikui ar mergaitei apsirengimui medžiaga.
Medžiagą pasirenkate iš mūsų medžiagų sandėlio kokia jums patiks. Siuntinys yra pilnai apdraustas ir muitas apmokėtas. Siuntėjas jį gaus 6 savaičių laikotarpyje ir nieko jiems nereikės primokėti.
Palatine Bargain Basement dabar duoda progos visiems pagelbėti savo artimiesiems už geležinės uždangos.
PALATINE BARGAIN BASEMENT
1263 NO. PAULINA IR
1286 Milwaukee Ave. (kampas)
Telef. HUmboldt 6 3353
P. S. Prašome pranešti savo draugams ir pažįstamiems, kad ir jie pasinaudotų šiomis nepaprastomis lengvatomis, pasiųstų medžiagų siuntinius.

ELEKTROS LAIDAI
Išvengkite statybos įstatymų prasižengimų dėl netvarkingų laidų. Apsaugokite savo šeimą, namus bei investmentą. Leiskite mūsų labai prityrusiam personalui patikrinti jūsų laidus šiandien. Mes atliekame komercinius bei industrinius darbus bet kur šiame "county". Esame "bonded, licensed"" ir apsidraudę. Prieinamos kainos. Nemokamiems apskaičiavimams šaukite **Mr. Salys, TU 9-0355** arba **ME 7-8520** (vakarais).

Chicagos švariausias ir moderniškiausias Piknikų Daržas — BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE
83rd St. and Willow Springs, Rd.
Willow Springs, Ilinois

SAUGU!!!
Jūs būsite saugūs, atidavę iš daktaro gautą receptą išpildyti vaistinei, kurios svarbiausia užduotis —išpildyti tiksliai receptus, , kaip jie yra daktaro nurodyti
Kasdien išpildydami didelį kiekį receptų, vartojame šviežius vaistus, kurie sekmingai veikia. Turime vaistų, importuotų iš užsienio, ir pačių naujausių, vėliausiai išrastų.
Kviečiame ir Jus duoti mums išpildyti Jums prirašytą receptą ir įsitikinsite, kad mūsų vaistai tikrai švieži ir kainos labai prieinamos.
IŠPILDOME IŠ LIETUVOS GAUTUS RECEPTUS.
DARGIS VAISTINĖ
CHARLES DARGIS,
Reg. Pharmacistas
2425 W. Marquette Road
Chicago 29, Ill.
Tel HEmlock 4-6050

GERA ŽINIA ŽMONĖMS KURIE SIUNČIA PINIGUS ARBA SIUNTINIUS Į LIETUVĄ
Dabar mes jau išmokėsim
10 RUBLIŲ (NE 4)
Siunčiant pinigus per mūsų banką į
LIETUVĄ
Pristatymas garantuotas ir gausite kvitą su jūsų giminių parašu. Daug kas anksčiau siųsdavę siuntinius dabar siunčia pinigus. Dėl pilnesnių informacijų rašykite arba skambinkite
AMALGAMATED BANK
111 S. Dearborn Street
Chicago 90, Ill.
Telephone FRanklin 2-4100
Member Federal Deposit Insurance Corporation

PAGELBĖKITE SAVIESIEMS UŽ GELEŽINĖS UŽDANGOS!
Geriausiai tai atliksite, pasiųsdami jiems vilnonių medžiagų.
MES GAVOME DIDELĮ KIEKĮ RNKTINIŲ VILNONIŲ MEDŽIAGŲ UŽ LABAI MAŽAS KAINAS VYRŲ IR MOTERŲ EILUTĖMS IR PALTAMS

VYRIŠKAM KOSTIUMUI naujos mados medžiaga.
Vertės iki $3.50
Specialiai yd. tik.... **$1.75**

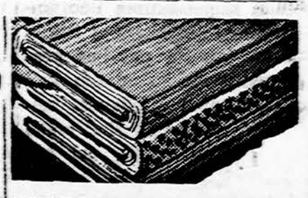

VILNONĖ VYR. KOSTIUMUI worsted (Sharskin) medžiaga regul. vertė $8.50 specialiai už jardą tik $4.50

MOTERIMS VILNONĖ PALTAMS MEDŽIAGA už žymiai papigintą kainą

VYRIŠKIEMS PALTAMS tikros vilnos medžiaga, kaina $9.50, dabar už jardą tik $5.50

SPAUSDINTO ŠILKO CREPE, vertė $2.50 už jardą ir aukšč. specialiai už jardą tik $1.00

MŪSŲ KLIENTAMS NEMOKAMAI AIKŠTELĖS AUTOMOBILIAMS PASTATYTI. KRAUTUVĖ PATOGI - Vėdinama ir erdvi
HELFAND'S TEXTILE COMPANY
1210 So. Union Ave. Telefonai: MOnroe 6-1210
VERTINGOS NEMOKAMOS DOVANOS UŽ KIEKVIENĄ PIRKINĮ **SEeley 3-8806**
Krautuvė yra atidaryta kasdien, įskaitant ir sekmadienius, nuo 9:30 ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais uždaryta

MES NESAME PATENKINTI IKI JŪS NESATE PATENKINTI
Mes dėkojame savo klijentams už rėmimą mūsų firmos ir jų patogumui mes skelbiame sekančius pagerinimus:
1) Mūsų įstaiga Newarke bus atidara ir sekmadieniais nuo 9 iki 4 valandos.
2) Mes tuojau neatidėliojant išsiunčiame.
3) Oro pašto siuntiniai, jeigu jie pristatomi iki 12 valandos, išsiunčiami tą pačią dieną.
4) Mes padidinome prekių pasirinkimą mūsų maisto ir medžiagų skyriuje.
5) Mūsų maisto, audeklų ir vaistų NAUJI standartiniai siuntiniai yra sudaryti ilga patirtimi ir remiantis mūsų klijentų pareikalavimais.
ATEIKITE Į
PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
1241 N. ASHLAND AVE., CHICAGO 22, ILL.
Tel. HUmboldt 6-2818
312 MARKET STREET, NEWARK, N. J. Tel. MItchell 2-2452
MŪSŲ SKYRIAI:
78 Second Avenue, NEW YORK 3, N. Y. ORegon 4-1540. Atidaryta kasdien nuo 9 iki 6, sekm. iki 4 p. p.
832 N. 7th Street, Philadelphia 23, Pa. WAlnut 3-1747
11601 Jos Campau Av., DETROIT 12, MICH. TOwnsend 8-0298
651 Albany Avenue, HARTFORD, CONN. CHapel 7-5164
121 S. Vermont St., LOS ANGELES, CAL. DUnkirk 5-6550
1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y. Tel. Ingersol 7-6465, Ingersol 7-7272. Atdaras nuo 9 iki 6; šešt. ir sek. nuo 9-4 v.
Jums patarnaus mūsų tarnautojai ir su jumis kalbės gimtąja kalba.

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu!
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus neturėsite jokių nemalonumų.
GENERALINIAI AGENTAI šių kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY
WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY
"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"
O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams St. Room 800
Telefonas CEntral 6-5206

SUMAŽINSITE SAU DARBĄ IR PAGERINSITE SAVO NAMUS
Įsidėdami Juozo Spaičio aluminiajus "Storm Windows" langus. Juos turint nereikės rūpintis kiekvieną pavasarį ir rudenį langų išėmimu ir sietelių sudėjimu. J. Spaičio aluminijaus "Storm Windows" laikys tiek ilgai, kiek jūsų namas stovės. Pasaukite mus dar šiandien ir mes padarysime jums tuos nuostabius langus.
Pas mus taip pat galite įsigyti visų rūšių apdraudas (Insurance)
JUOZAS SPAITIS
3259 So. Halsted St. Tel. VIctory 2-6472
Galite skambinti kasdien arba atvykti į mūsų įstaigą nuo 9 val. iki 6 val. vak. Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9—9 val. Sekmadieniais uždaryta.

AUKSAKASĖ

ONA ALIŠYTĖ, Cicero, Ill.

Tyliai vakaras atkeliavo palangėn. Kambaryj šešėliai užėmė savo vietas. Tyla užtiesė pasakų išaustą giją ir paliko viską svajonėms ir sapnams. Visi išėję, namuose likau tik aš viena. Kas gali sėdėti namuose tokią puikią pavasario burtų išbučiuotą prietemą. Žinoma kartais knygos pririša žmogų namuose daugiau nei kas kita... Sėdžiu prie praviro lango su knyga rankoje nors jau veik tamsu, mintimis kartoju chemijos formules, bet pamažu išblės ta visos tos formulės iš galvos, ir pavasario nuotaika užvaldo mane. Štai medis auga prie namo, pakrypęs ir nedidelis; tarytum jam nederėtų būti dideliam tarp šių namų vienas į kitą panašių. Debesėliai virš medžių ir namų bei kaminų stogų laisvai pasišokėdami plaukia, nekreipdami į nieką dėmesio, tik į savo vadovų vėją. Keista ir tada buvo debesys, kada dar dėvėjome trumpas sukneles būdamos stovykloje ir tada jie plaukė, o mes dainuodavome prietemoje apie laužą apsėdę ar apstoję jį rateliu. Sočiai neprivalgiusios, bet linksmos, traukdavome dainas čia linksmas, pilnas jaunystės, vaikystės džiaugsmo ir tėvynės ilgesio, dainas, kurios liks mūsų sielose užrašytos.

Stasė visos mūsų mažos stovyklos pasididžiavimas. Žinoma, ne mano, negi pakęsi žmogų, kada visi jį taip gerbia. O man ji atrodė tokia kaip ir visos, net jausdavau šiek tiek pagiežos, kam ją taip augština. Nors viešai jos niekad Stasei nepagirdavau. Būdama pora metų už mane vyresnė, visados mėgo mokyti. O kas mėgsta tai? Turėjo gražias linažiedes akis, tokias ramias ir viską žinančias. Ilgas kasas ir šviesias. Neveltui ji vis per mokyklos vakarėlius vaidindavo angelą ar labai gerą mergaitę, kartais net karalaitę. Tuo tarpu aš daugiau sia vaidindavau arba raganą, arba kokią tai išdykėlę Barbutę, kartais net velnią. Tai mane iki ašarų privesdavo. O ir aš norėjau vadinti angelą. O jei kartais turėčiau karalaitį vaidinti, tai būtų buvus laimė. Stasė neskaitant jos gražios ir švelnios išvaizdos, buvo mandagi. Visuomet gražiai sveikindavosi kiekvieną jau iš tolo, o aš užsisvajojus kartais ir mokytojos nepamatydavau. Stasė sutiktojo paklausdavo ir apie sveikatą, aš gi to niekuomet nesiteiravau, nes mano manymu jei vaikšto, tai ir sveikas. Stasė auksakasė, taip ją visi jos gerbėjai vadindavo, dar turėjo Dievo dovaną gražiai siuvinėti. Siuvinėdavo taip gražiai, taip švariai "tiesiog gyvos tos gėlės" sakydavo mokytoja. Aš taip pat siuvinėdavau, bet mano darbas būdavo visuomet ne toks; dygsniai dideli, siūlai sutraukti arba visai laisvi. Kažkas baisaus. Auksakasė visuomet nešdavo galvą augštyn iškėlus, visuomet tvarkingai apsirengus ir nepaprastai švariai jos sąsiuviniai ir knygos atrodė. Tiesiog pavyzdys visam pasauliui.

Viena mane džiugino ir būdavo malonu klausytis kai ji prašė manęs, kad paaiškinčiau šį ar kitą uždavinį, mat aš nors ir amžiumi būdama jaunesnė, buvau augštesnėje klasėje. Per visą mokyklos laiką ji nuo manęs nusirašinėdavo iš pernykščių mano juodų sąsiuvinių, už tą patį mano darbą, už kurį pereitais metais gavau, keturis ar tris, ji gaudavo beveik visada penkis. Amerikoj ji apsigyveno Bostone, o aš New Yorke. Parašiau jai, kad nusikirpau plaukus, savo puikias kasas, kurių iš po kaspinų nesimatydavo. Subarė ir atrašė nepaprastai pamokantį laišką. Ji daug nerašydavo, bet vieną kartą paklausė per laišką ar aš tepu lūpas. Parašiau, jog nematau, kad kenktų mano geram vardui raudonos lūpos, kai čia jau vos pradžios mokyklas baigusios dedas visokių "make up" per metrą. Stasė atrašė nepaprastai graudinantį laišką. Sako "iš tavęs galima to ir tikėtis tu ir stovykloje buvai tokia. Mesk bent kartą tuos blogus įpročius". Daugiau jai nebeparašiau.

Ir vėl slinko metai ir dienos įvairios ir kartais nuobodžios. Mokslas, darbas, darbas ir mokslas. Tai kasdieninė kalba Amerikoje. Kartais žmonės galvoja, kodėl čia lietuvis vandenimi lija, o ne doleriais. Nereiktų tada nei skėčių, o gal dar didesnius įsitaisytų?

Bet štai ant mano rašomojo stalo tarp mano mėginimų ką nors kurti, lietuviškai išreikšti savo ilgesį ir meilę, ir tarp tos nelaimingos chemijos ir kitų lapų guli gražus vokas ir iš jo dar prietemoje matyti ištrauktas angliškai rašytas kvietimas. Prašau atvykti į mūsų dukters Stelos Grabovič su Džanu Jankovič vestuves.

Sutemų šešėliai renkasi kambaryje ir užima savo vietas. Stasė, ar tavo siela ir šešėliai eina kartu ir lieka? O taip norėčiau pamatyti Stasę auksakasę Grabauskaitę, kaip ji į mane pažiūrėtų? Tarp šešėlių matau jos gražias kasas, kurias turėjo pirmą kartą į mūsų stovyklą atvažiavus ir paskutinį kartą kai mes matėmės, pamažu išnyksta jos linažiedės akys ir saulės išbučiuotos kasos ir matau Stelą Grabovič. Ir dar akis primerkus matau ją jau ne Stasę, bet tik Stelą Jankovič, be šaknų, be rimties, be reikšmės.

P. Augius

Pasakos iliustracija

OKUP. LIETUVOJ

▼ **Okup. Lietuvoje** paskutiniu metu yra pasirodę šios knygos:

Alf. Maldonis: **Viduvasaris.** Eilėraščiai. 103 pusl. 1958 m.

Sutartinės. Dvibalsės lietuvių liaudies dainos. T. 1. Sudarė ir paruošė Z. Slaviūnas. 489 pusl. 1958 m.

I. Šukys: **Apie vaikučius, baltus žirnučius.** Apsakymėliai iki mokyklinio amžiaus vaikams. Iliustr. Ň. Jatulytė. 32 pusl. 1958 m.

Antanas Venclova: **Laikas ir rašytojai.** Straipsnių rinkinys. 767 pusl. 1958 m.

Jaunimo saviveiklos scena. Kn. 21. 165 pusl. 1958 m.

A. Jasutis: **Internacionalas karceryje.** Apysakos. 255 pusl. 1958 m.

Ignas Lapienis: **Sermėgiaus sūnus.** Apysaka vid. mokyklų amžiaus vaikams. 221 pusl. 1958 m.

Aleksas Baltrūnas: **Linas ir Valentinas.** Apsakymai jaunesnio amž. vaikams. Iliustravo A. Skliutauskaitė 58 pusl. 1958 m.

Valstybinės Politinės ir moks linės literatūros leidyklos leidiniai:

Lietuvos TSR įstatymų, Aukščiausios tarybos prezidiumo įsakų ir vyriausybės nutarimų chronolog. rinkinys. T. 6-as. 348 p. 1958.

Lietuvos Veterinarijos akademijos darbai. Tom. 3-as. 471 pusl. 1957.

Mokslo darbai. Tomas 15-as. Ekonomijos moksių serijos t. 3-as. 178 pusl. 1958 m. (E.)

▼ **Kazys Kiela** išleido apsakymų knygą Slogi naktis.

CORCORAN FUNERAL HOME
Serving all Chicago — Ample Parking Facilities — Air-Condit. Chapel
6156 N. Cicero Ave., Chicago, Ill.
PEnsacola 6-3833

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų.
2443 WEST 63RD STREET
Telef. PR 8-0833 ir PR 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON,
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Tel. — CEdarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas mieste!

If you like
PIZZA
You will like
WAL-MAR PIZZA
We deliver any size or type
ALSO ITALIAN BEEF AND SAUSAGE
Sandwiches served 'til 4 a. m. daily
4618 S. WESTERN AVE.
Tel. LA 3-6320

J. F. EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852
AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

Nudžiuginkite Jūsų artimuosius dovanomis KALĖDOMS

Siuntiniai Į Lietuvą
su iš kalno apmokėtu muitu.
Siuntinių pristatymas gavėjams 100% garantuotas.

Siuntiniams į STRS siųsti mūsų įmonė turi nuo 1947 metų betarpę sutartį su Inturistu Maskvoje

MES SIUNČIAME TIK NAUJUS JŪSŲ MUMS PRISTATYTUS ARBA PAS MUS VIETOJE PIRKTUS ĮVAIRIAUSIUS DAIKTUS

Mūsų įmonėje Jūs visuomet rasite siuntiniams sudaryti didžiausią pasirinkimą įvairių vietinių ir importuotų medžiagų, odos, maisto produktų, nertinių, skarelių, kojinių, kostiumams priedų, stiklui rėžtukų, vaistų ir pan. Jas pirkdami Jūs įsitikinsite, kad kainos labai prieinamos.

Mūsų turimi JAV keliolika tūkstančių nuolatinių klientų yra geriausias įrodymas įmonės atliekamo greito ir tikrai sąžiningo patarnavimo.

Neatidėliodami reikalaukite mūsų naująjį katalogą.

Laidotuvių Direktoriai
MAŽEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

$500 IKI $1500 NUOLAIDOS ANT NAUJO 1958
Chrysler — Plymouth — Imperial
Daugybė gerų visų išdirbysčių vartotų automobilių
Galima nupirkti be pinigų — išsimokėjimais

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
"U WILL LIKE US"
CHRYSLER — PLYMOUTH — IMPERIAL
SALES — SERVICE
4030 Archer Avenue, Chicago, Illinois
Didžiausia ir teisingiausia lietuvių automobilių įstaiga

Petkus
TĖVAS ir SŪNUS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
6812 S. WESTERN AVE. Tel. GRovehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero, TOwnhall 3-2108-09
KOPLYČIOS VISUOSE MIESTO DALYSE

SKIP'S SELF SERVICE
Liquor Store
5515 SOUTH DAMEN AVENUE
ALL PHONES — WALBROOK 5-8202
OCTOBER — SPALIO 16, 17, 18 D. D.

GAUTIER THREE STAR COGNAC	Fifth	$4.69
HENNESSY THREE STAR COGNAC	Fifth	$5.39
ASSORTED IMPORTED GERMAN WINES	Fifth	$1.49
GRAIN ALCOHOL, 190 Proof V.S.P.	Fifth	$4.89
CINZANO VERMOUTH Dry or Sweet	Fifth	$1.39
BLACKBERRY, PEACH, APRICOT, ORANGE, CURACAO, STRAWBERRY LIQUEURS	Fifth	$2.69
ROCK & RYE or KUMMEL (Full Quart)	Quart	$2.98
AMBASSADOR DE LUXE Imported Scotch Whiskey	Fifth	$4.29
LOWENBRAU Imported German Beer Case of 24 bottles		$7.95
MILLER, BUDWEISER, OLD STYLE, HAMMS, SCHLITZ, PABST Case of 48 cans	Case	$7.95

Pristatome siuntinius greičiau, nei kiti, nes įteikiame juos paštui betarpiai Chicagoj.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.
220 So. State St., Chicago 4, Ill.
Phone: WAbash 2-9354

Mūsų klientai naudojasi prie įmonės esama automobiliams pastatyti vieta Quincy Str. nemokamai.

PIRKITE IŠ PATIKIMO "FURRIER" SPECIALIAI
Let-Out Cerulean Mink Stoles $295
Autumn Haze Mink Stoles $295
Apžiūrėkite mūsų krautuvėje dabar turimus kailinius paltus
LINCOLN FURS
5122 LINCOLN
LO. 1-0819

SLEEP ON FRESH, CLEAN PILLOWS
Washed & Fluff-Dried Special, 2 for $1.50. Free pickup & delivery. We wash in the morning . . . you sleep on them the same night.
WRIGHTWOOD LAUNDERETTE
2503 W. 89th St. PR. 8-1868

TROOST-PACHANKIS MONUMENTS
JOHN W. PACHANKIS (PATCH), Vice-President
C. VITKAUSKAS-VITKUS, District Manager
6819 S. Western Ave., GRovehill 6 3745

J. Pachankis

C. Vitkauskas

GRAŽIAUSIŲ PAMINKLŲ PASIRINKIMĄ RASITE PAS MUS!
Atdara kasdien ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 5 valandos po pietų.

SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJOS
Ambulansų patarnavimas dieną ir naktį. Reikale šaukti mus.
Mes turime koplyčias visose Chicagos ir Roselando dalyse ir tuojau patarnausime.

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 LITUANICA AVE. Tel YArds 7-3401

PETRAS P. GURSKIS
659 WEST 18TH STREET Tel. SEeley 3-5711

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50TH AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1008

ZIGMUND (ZUDYK) ZUDYCKI
1646 W. 46TH STREET Tel. YArds 7-0781

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23RD PLACE Tel. Virginia 7-6672

VANCE FUNERAL HOME
1424 S. 50TH AVE. OLympic 2-5245 ir TOwnhall 3-9687

Atmosfera mėnulyje

AL. ŽEMAITIS, Baltimore, Md.

Jau nuo pat teleskopo išradimo laikų astronomai užsispyrę ieškojo atmosferos mėnulyje. Buvo daug ginčių, daug įrodinėjimų už ir prieš. Ir šiandien tas ieškojimas dar nėra pasibaigęs.

Anksčiau buvo manoma, kad saulės vainikas, vadinamas corona, kurį galima matyti visiško saulės užtėmimo metu, yra ne kas kita, kaip mėnulio atmosfera, gražiai spinduliuojanti į šalis, saulės apšviesta. Tačiau 1715 metais įvykus saulės užtėmimui, stebėtojai atkreipė dėmesį, kad corona yra nelygiai išsiplėtusi į visas šalis. Jeigu ji būtų mėnulio atmosfera, tai saulės užtėmimo metu ji sudarytų taisyklingą, šviečiantį satelito apvalkalą. Be to, Maraldi 1724 m. nustatė, kad corona esanti koncentriška saulei, o ne mėnuliui. Pagaliau ir žymus slovėnų astronomas jėzuitas Josip Roger Boscovič buvo įsitikinęs, kad corona priklauso saulei. Tokiu būdu įspūdingasis vainikas buvo grąžintas jos tikrajai savininkei.

1748 m. liepos 25 d. įvyko saulės užtėmimas, kurį stebėjo visi Europos astronomai, jų tarpe ir garsusis šveicarų matematikas Leonardas Euleris. Tais pat metais Euleris padarė pranešimą Berlyno mokslų akademijai, tvirtindamas, kad mėnulis turįs atmosferą ir tokią tankią, kad horizonte refrekcija esanti 20" (Žemės atmosferos refrakcija horizonte 34').

Eulerio pranešimas paskatino minėtąjį Boscovičių tą klausimą plačiau pastudijuoti. Po penkerių metų Romoje išleistoje nedidelėje 76 puslapių knygelėje, pavadintoje "De Lunae Atmospsera", jis smarkiai sukritikavo garsųjį matematiką Euleri.

Tarp daugelio jo argumentų įdomiausi yra šie:

1) jei Mėnulis turėtų atmosferą su refrakcija horizonte 20", kaip Euleris skaičiuoja, tai okultacijos (žvaigždės uždengimas mėnulio disku) metu žvaigždė, mėnuliui prie jos artėjant, po truputį trauktųsi nuo jo ir patiės dingimo momentu žvaigždė būtų pastumta nuo tikrosios jos pozicijos per 40";

2) okultacijos metu žvaigždės šviesa laipsniškai tamsėtų ir raudonėtų;

3) žvaigždės šviesa prieš pat okultaciją būtų išskirstyta į spektrą su raudona puse link mėnulio;

4) planetų diskas okultacijos metu, prieš pat prapuolimą, atrodytų plokščias, kaip saulės prieš nusileidimą;

5) saulės užtėmimo metu mėnulio paviršiaus nelygumai būtų išlyginti;

6) būtų neryškūs ir pilki mėnulio kalnų šešėliai;

7) būtų minkštos ir neryškios mėnulio paviršiaus detalės ir t. t.

Astronomai yra tikrai nustatę, kad žvaigždė okultacijos metu nė per plauką savo pozicijos nepakeičia. Ji netamsėja, neraudonėja, šviečia pastoviai, kol dingsta už mėnulio krašto staiga, lyg vėjo užpūsta žvakės liepsnelė. Taip pat ir planetos jokių pasikeitimų nerodo. Mėnulio kalnų šešėliai kieti, juodi ir aštriai atsiriboję nuo apšviestų paviršiaus plotų. Visos matomos detalės aiškios. Tad Boscovičiaus argumentai gana įtikinantys. Nors šiandien, prabėgus dviem šimtams metų, jo traktatas beveik visų užmirštas, tačiau dar praėjusiame šimtmety buvo jaučiama gana stipri jo įtaka.

Prie Boscovičiaus argumentų prisideda dar ir kinetinė dujų teorija, kuri sako, kad dujų molekulių greitis pareina nuo temperatūros. Juo augštesnė dujų temperatūra, juo didesnis molekulių greitis (Tiksliau, molekulių vidutinio greičio kvadratas tiesiog proporcingas absoliutinei dujų temperatūrai ir atvirkščiai proporcingas jų vidutiniškam molekuliariniam svoriui). Prie 0° Celsijaus vandenilio molekulių greitis siekia 1.2 mylių per sekundę, vandens garų — 0.4 ir azoto bei deguonies — 0.3 mylios per sekundę. Pakilus temperatūrai iki 100 C., greitis padidėja 17%.

Planetos sugebėjimas palaikyti atmosferą priklauso nuo jos gravitacinės jėgos. Juo didesnė gravitacija, juo didesnio greičio reikia, kad galima būtų nuo jos traukos atsipalaiduoti ir nuskristi į erdvę. Toksai atsipalaidavimo greitis Žemėje yra 7 mylios per sekundę arba 25,000 mylios per valandą. Marsas mažesnis, tad ten tas kritiškas greitis yra 3 1/4 myl./sek., o pas milžiną Jupiterį net 38 myl./sek. Tuo tarpu vienas iš Marso satelitų, vardu Deimos, turi labai maža trauką ir dėl to dar mažesnį atsipalaidavimo greitį. Žmogui užtektų tenai tik pašokti aukštyn, ir daugiau jis į Deimos paviršių jau nebegrįžtų. Atsipalaidavimo greitis mėnulyje yra 1½ myl./sek. Tad tenai buvusių dujų, ypač lengvesnių, molekulėms nesunku tokio greičio pasiekti, ir jos per ilgus amžius viena po kitos išgaravo į erdvę.

Nežiūrint visų šių argumentų prieš mėnulio atmosferą šių dienų astronomai jau griežtai nebetvirtina, kad jos visai nėra. Yra pastebėta reiškinių, kurie kalba už tam tikros atmosferos buvimą.

Jau praėjusiame šimtmetyje, tarp 1870 ir 1880 metų, stebėtojas Birt dažnai matė tam tikrą miglotumą dideliame Tycho krateryje. Prof. Barnard 1892 m. matė Thales krateri lyg pripildytą balkšvų dujų. Kitas daug dėmesio susilaukęs mėnulio krateris yra Plato. Geru teleskopu galima įžiūrėti daug jo dugno detalių. Bet būna atvejų, kada prie geriausių stebėjimo sąlygų neįmanoma pastebėti nė pačių stambiausių dugno objektų. Tokius reiškinius Plato kratery pastebėjo 1952 m. žymūs šių laikų mėnulio žinovai dr. Wilkins, Patrick Moore, amerikietis Cragg ir kt. Minėtasis Patrick Moore 1939 m. matė tankią balkšvą miglą Schickard kratery. Migla net ritosi laukan per žemesniuosius kraterio kraštus. Dugno detalės buvo tuo metu visai panaikintos. 1927 m. gegužės 12 d. dr. Wilkins negalėjo įžiūrėti Graham kraterio (Mare Crisium rajone), nors dieną prieš tai ir dieną po to jis buvo visai aiškiai matomas. Labiausiai miglota vieta mėnulyje laikoma Mare Crisium pietinė dalis, prie Pickard kraterio.

Šiandien visai neabejojama, kad tai tikri dujų debesys. Tik dar nežinoma, kokios ten dujos galėtų būti. Manoma, kad greičiausiai anglies dvideginis, nes jos yra sunkios.

Visos šios dujų miglos yra tik laikinės ir lokalinio pobūdžio. Jos nesudaro atmosferinio apvalkalo. Bet astronomai tiki mėnulį turint ir atmosferinį apvalkalą. Lyot ir Dollfus iš savo stebėjimų Pic du Midi observatorijoj, Pirėnų kalnuose, 1949 m. padarė išvadą, kad mėnulio atmosferos tankumas jo paviršiuje esąs 10 tūkstančių kartų mažesnis už žemės atmosferos tankumą jūros lygy. Manoma, kad ji galinti būti dar retesnė, ir praktiškai esanti tik vakumas.

Kyant augštyn nuo žemės paviršiaus, oras retėja, ir 3½ mylių augštyje barometro spaudimas per pusę sumažėja. Jeigu priimsim, kad mėnulio atmosferos tankumas yra 1/10,000 žemės atmosferos tankumo jūros lygy, tai mėnulyje barometro spaudimas per pusę sumažėtų, pakilus augštyn 21 mylią. 50 mylių augštyn žemės ir mėnulio atmosferų tankumai turi būti lygūs. O tai juk yra tas augštis, kur sudega žemėn krintą meteoritai. Jeigu tame augštyn ir mėnulio atmosfera tokio pat tankumo, tad ji turi sulaikyti mėnulin krintančius meteoritus.

Šių dienų meteoritų specialistai mano, kad meteorai mėnulyje yra visai galimi. Kadangi mėnulio atmosferoje barometro kritimas daug lėtesnis, tai meteorų šviesos ruožai turį būti daug ilgesni negu žemėje, apie 75 myl. ilgio. Meteoras turėtų būti matomas vidutiniškai 3 sekundes, kai žemėje vos tik ½ sek. Mėnulio atmosfera turėtų būti net efektingesnis skydas prieš meteoritus negu žemės, nes augščiau penkiasdešimties mylių esantieji sluogsniai turį būti jau tankesni, negu atitinkamų augščių žemės atmosferos sluogsniai. Todėl ten meteorai turį sušvisti daug augščiau negu žemėje, apie 200 mylių augštyje.

Įdomu, ar šiuos samprotavimus patvirtina stebėjimai? Jeigu taip, tai mėnulį tikrai turi gauti nors ir labai jau retos atmosferos sluogsnis. 1948 m. Woodward pastebėjo tamsiojoj mėnulio pusėj šviesų lėtą žybtelėjimą, kuris tęsėsi 3 sekundes. Tokių žybtelėjimų yra pastebėjes ir minėtasis dr. Wilkins Anglijoj, Saheki Japonijoj ir kiti stebėtojai. Pagaliau prof. Haas su būriu bendradarbių pradėjo specialiai ieškoti meteorų mėnulyje ir užfiksavo keletą reiškinių, kurie laikomi neabejotinais mėnulio meteorų pasirodymais. Vidutinis jų tako ilgis siekia 75 mylias, kaip ir buvo teoretiškai apskaičiuota. Jų spalva gelsva. Prof. Haas apskaičiavo galimą meteorito matyto 1941 m., diametrą — 600 pėdų. Tai maždaug toks pat, kaip 1908 m. į Sibiro tundras pataikęs ugnies kamuolys. Mėnulio stebėtojui jis atrodytų toks šviesus, kaip pilnatis žemėje.

Vadinasi, atmosfera mėnulyje yra. Tik jokiu būdu netinka gyvybei palaikyti jau vien dėl savo be galo didelio retumo. Ji nesugeba sušvelninti staigių ir labai didelių mėnulio paviršiaus temperatūros svyravimų, kurie būtų fatališki betkokiai gyvybei. Ji yra nepakankamas mediumas garso bangoms sklisti, todėl mėnulyje yra amžina tyla, kurios nė didieji meteoritai, atsimušdami į kraterių sienas, nesudrums čia. Bet ji yra pakankamai pajėgi apsaugoti nuo žiaurios meteoritų krušos būsimuosius mėnulio kolonistus iš žemės.

Lenkas ir sovietas angliškai

Sovietų rašytojo Boris Pasternak knyga Dr. Živago, kuri rusiškai nebuvo išleista, pasirodė anglų kalba Amerikoje. Jauno lenkų rašytojo Marek Hlasko knyga The Eighth Day of The Week taip pat išėjo iš spaudos. Abi knygos daugiau ar mažiau turi antibolševikinių tendencijų.

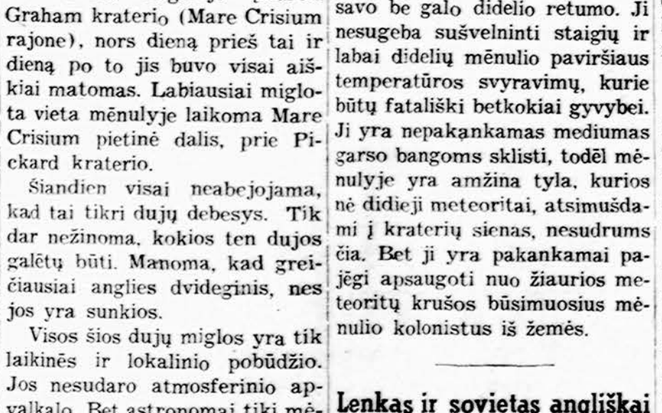

Vaizde (kairėj) matyti raketos Pioner į mėnulį paleidimas Cape Canaveral, Fla. Dešinėj matyti radijo antena, priimti specialioms žinioms, siunčiamoms iš raketos.

Dr. Alfred D. Hershey Dr. Gerhard Schramm Dr. Heinz Fraenkel

Dr. Theodore Puck Dr. Peyton Rous Dr. Robert Wilkins

Gavo Laskerio premijas. Šeši mokslininkai ir National fondo vedėjas Basil O'Connor gavo Laskerio vardo premijas už pasidarbavimą medicinoj. O'Connor yra pirmasis, kuris gavo premiją būdamas ne mokslininkas. Daktarams premija paskirta už virusų reprodukcijos tyrinėjimus. Premijas gavo dr. Hershey, Washingtonas, dr. Schramm, Max Planck institutas Vokietijoj, dr. Fraenkel-Conrat, Californija, dr. Puck, Colorado, dr. Wilkins, Bostonas ir dr. Rous, New York.

Turkų literatūra

JUOZAS PRUNSKIS

Keletą valandų praleidau jaukiame Istambulo universitete, kur kaip bitės zuja studentai. Literatūros fakultete ilgiau išsikalbėjau su literatūros profesoriumi Mehmed Kaplan. Jis yra parašęs tris knygas apie dabartinę turkų literatūrą ir gausiai straipsnių žurnaluose.

Seniausieji kūriniai

Apie turkų literatūrą profesoriais papasakojo, kad ji sena. Seniausias dailės raštas yra iš VIII šimt. įrašas akmenyje prie Orchon upės, Mongolijoje, kur duodami patarimai, kaip tęsti gyvenimą.

Turkai į dabartinę teritoriją iš centro Azijos atėjo XI šimt. Jau iš XIII šimt. yra užsilikusi dviejų žymių turkų poetų kūryba: **Mevlana Celaleddin** parašė persiškai poezijos knygą, o **Yunus Emre** — mistiškas poetas — jau kūrė turkų kaimiečių kalba. Kompozitorius **Adnan Saygun** kaikurią jo kūrybą vėliau pasinaudojo savo kompozicijai — oratorijai.

Senovės turkų poetai buvo daugiausiai persų ir arabų įtakoj. Gana turtinga liaudies kūryba.

Vakarų įtaka

1839 metais turkų sultonas paskelbė dekretą apie vakarų civilizacijos priėmimą. Pradėjo augti vakariečių įtaka ir daugelį suinteresavo prancūzų autoriai.

Dabar jau apie 100 metų kaip turkai turi savo modernią literatūrą, kur gana gausu Europos sekimo. Visos literatūrinės srovės, kurios buvo Europoje, pasiekė ir Turkiją. Anksčiau turkų literatūroje pirmavo vaizduotė, dabar iš Europos buvo perimtas realizmas.

Turkijos poetai pasinaudojo europiečių kūrėjų romantizmu, realizmu, simbolizmu.

Atsteigus po I Pasaulinio karo respubliką, turkai galutinai nusistatė būti, europiečiais, pasukdami dar labiau ta kryptimi ir savo kūryboje nusigręždami nuo senosios kūrybos krypties, kalbos ir skonio.

Paskutiniu metu turkai ima nusigręžti nuo prancūzų ir kryptį į anglosaksus. Daug verčiama anglosaksų veikalų ir jaučiama jų įtaka literatūroje.

Poetai

Turkai turi daug poetų. Net kaikurie sultonai, pvz. **Fatih,** mėgo kurti poeziją. Fatih, Kons tantinopolio užkariautojas, buvo rafinuotas poetas. Buvo sultonų ir muzikų. Prof. Kaplan apgailestauja, kad vakariečiai domisi tik Turkijos egzotinėmis įdomybėmis, neatkreipdami reikiamo dėmesio į gausią turkų kūrybą. Turkijoje šiuo metu yra apie 100 spaudoje besireiškiančių poetų, pvz. žymesnieji **Cahit Sitke, Orhan Veli** (abu jau mirę), **Fazil Husnu, Cahit Kulebi, Behcat Necati.**

Jų poezijoje dvi tendencingos įtakos. Pirma — simbolizmo įtaka, o paskiau — siurrealizmo. Daugelis jų apleido rimą ir ritmą. Galima sakyti, kad dabar turkų poezijoje karaliauja siurrealizmas.

Šalia to — yra realistų. Tai daugiausia kilusieji iš kaimo turkų poetai, kurie pamėgę savo eilėraščiais kurti peisažus. Iš tarpo šių paminėtini **Talip Apaydin, Ceyhun Atuf Kansu.** Jie gyvena tarp liaudies ir apie ją kuria.

Romanas ir novelė

Romane ir novelėje po II Pasaulinio karo iškilo nauja karta su stipriais talentais.

Romane reiškiasi dvi kryptys: vieni pamėgę miesto temas, kiti kaimo. Paskutiniu laikotarpiu išleidžiama gana daug romanų ir daugumoje jie yra realistinės krypties. Daug jaunųjų metasi į šį kanrą. Daugelis apleidžia poeziją ir pereina į romaną.

— Ko mums trūksta, — kalbėjo turkų literatūros profesorius Kaplan, — tai dramos. Turime teatrą, bet nėra savų veikalų. Iš dalies tai suprantama, nes anksčiau Turkijoje teatro nebuvo. Teatro menas perimtas iš Europos. Yra pradedančių rašyti scenai, bet daugumoj tai silpni dalykai. **Haldun Taner,** romanistas, parašė dramą, kuri jau buvo statyta Ankaroje. Jo veikalai vėl bus statomi.

Grįžtant prie romanų, čia gražiai pasižymėjo dabar jau miręs **Sait Faik,** laimėjęs Mark Twaino vardo premiją. Jo kūrinių yra verstų ir į Europos kalbas. Savo novelėse aprašo Istambulo gyvenimą.

Visdėlto, romanas Turkijoje nėra taip stiprus, kaip poezija ir novelė. Iš senųjų romanistų pažymėtini **Halide Edip, Yakub Kadri, Resad Nuzi, Peyami Safa.** Iš naujųjų — **Hamdi Tanpinar, Orhan Kemal, Yasar Kemal.**

Knygų tiražas

Dailiosios literatūros knygų išleidžiama dar neperdaugiausiai. Kultūrinės tradicijos dar nėra giliai įleidusios šaknis. Su apgailestavimu reikia pripažinti, kad dar apie pusė Turkijos gyventojų yra beraščiai. Paskutiniu metu ypač daug pastangų dedama plečiant raštingumą.

Dailiosios literatūros kūrinių tiražas yra 1,000-2,000 egzempliorių.

Žurnalai

Daug yra žurnalų, kurie skelbia poeziją. Susimeta kokie 3-4 poetai ir pradeda leisti žurnalą, užpildydami savo poeziją; tik tokie žurnalai miršta po kokių metų ir tada vėl pasirodo kita grupė su nauju žurnalu. Stipriausias literatūros žurnalas yra **Varlik** (Būtis, Egzistencija), išeinąs dukart per mėnesį, tiražu 8,000.

Yra turkų rašytojų ir poetų draugija, sutraukusi Istambule apie 50 kūrėjų. Jie mėgsta rinktis Divan viešbučio kavinėje.

Literatūros studijos

Istambulo universiteto Literatūros fakultete yra dėstoma turkų, anglų-amerikiečių, vokiečių ir prancūzų literatūra. Daugiausia studentų yra anglų-amerikiečių literatūros skyriuje, nes daug yra norinčių išmokti anglų kalbą; kas moka šią kalbą, turi platesnes perspektyvas. Ankaros ir Erzerumo universitetuose taipgi yra dėstoma literatūra.

Ruošiamos literatūros dienos, kur poetai, rašytojai skaito savo kūrybą. Tuose parengimuose daug dalyvauja. Istambule tokių literatūros švenčių kasmet būna apie 10.

Istambulo universiteto Literatūros fakultete dėstoma ir pedagogika, filosofija, psichologiją, kalba. Turkų literatūrą dėsto 7 profesoriai, anglų — 6.

Paskutiniu metu Turkijoj besireiškiąs didėjąs kultūrinis veržlumas teikia gerų vilčių ir literatūroje.

Žinios iš okup. Lietuvos

▼ **Šešių jubiliatų meno paroda.** Pavergt. Lietuvoje, be anksčiau minėtų meno veterano Jono Šileikos ir Jono Buračo, kurie per kapą ir daugiau metų persirito, neseniai atšventė ja Guzevičiūtė. Jų amžiaus sukaktis šeši dailininkai, kurių proga, Vilniuje buvo suruošta jų darbų meno paroda. Tie šeši Leonardas Kazakevičius Kazokas, Viktoras Paliakovas Palys, Eugenija Jurkūnienė, Leonas Katinas, Jonas Vilutis ir Marija Guzevičiūtė. Jų amžiaus sukaktys buvo kiek anksčiau, bet sukakties pagerbimui suruošta apžvalginė paroda. L. Kazokas yra jau kiek vyresnės kartos ir baigęs Meno mokyklą Kaune, 1929 m. Studijas tęsė Paryžiuje ir dalyvavo eilėje parodų. Daugiau pasižymėjęs peisažų srityje. Dar anais laikais žinomi darbai: Nemunas, Šančių gatvė ir eilė lyrinėj nuotaikoj ataustų miestų peisažų. Toks dailininkas ir likc. V. Palys karininkas, mokytojas, teisininkas, dailininkas, baigė 1936 m. Meno mokyklą Kaune. Studijavo Estijoje. Pradžioje reiškėsi, kaip grafikas, vėliau — tapytojas ir šių žanrų darbais dalyvavo parodose. Vėliau apsistojo skulptūroje. Jo stipresni darbai, kaip Prie tvenkinio, Sėdinti mergaitė, sulaukė gerų atsiliepimų. Davė ir eilę bareljefų.

E. Jurkūnienė baigė Meno mokyklą Kaune 1936 m. Jos darbai iš anų laikų Giacintas, Bobutės portretas, Venta, gana nuoširdūs, nuotaikingi, kuriuose jaučiasi mokytojų — P. Kalpoko ir J. Vienožinskio įtakos. L. Katinas, karininkas ir Meno mokykloje Kaune mokėsi 1933-1935 m. ir ją baigė 1948 m. Vilniuje. Jis anksti praadėjo rodytis savo darbais. J. Vilutis, tapytojas, Meno mokyklą Kaune baigė 1940 m., bet tapyboje neprasimušė ir pasitenkina keliais peisažais, o dirba teatre, kaip dekoratorius. M. Guzevičiūtė Lietuvos mokyklos nematė ir baigė 1948 m. jau bolševikų ir dirba dailiosios tekstilės, odos ir akvarelės srityse. **(J. V.)**

▼ **Apie Petrą Kalpoką rusiškai.** Maskvos valstybinė leidykla "Iskustvo" rusų kalba išleido dailininko ir meno kritiko Prano Gudyno brošiūrą apie lietuvių dailininką Petrą Kalpoką. Leidinys iliustruotas. Jame patiekiama dailininko biografija, aptariama jo kūryba. (E.)

▼ **80 lietuvių dailininkų su 175 darbais** dalyvaus visasąjungėje dailės parodoje Maskvoje. Vilniaus valstybinis dailės muzėjus atrinkęs pirmoje eilėje tokius darbus, kurie sukurti pastarais keleriais metais.

▼ **Moscow News,** sovietų laikraštis anglų kalba, rugp. 13 d. atspausdino straipsnį Amber Sea (Gintaro jūra), kurio autorius A. Lazebnikov rašo apie gintaro rinkimą ir apdirbimą Baltijos pajūryje, apie savo pasikalbėjimus Palangoje su gintaro apdirbėjais ir kt. Gintaras, tasai Lietuvos auksas, esąs randamas 45 km. ruože. "Dailės" kombinato direktoriaus Jono Grinkevičiaus paaiškinimu, gintarą Lietuvos pajūryje renka 248 nuolatiniai rinkėjai-rinkėjos. Daugiausiai gintaro surinko Irena Arbatauskienė ir Ona Žurauskienė. Už stan dartinės kokybės gintarą kombinatas moka 250 rublių kilogramui. Dailės komb. dirbtuvėse Klaipėdoje ir Palangoje dirbą apie 100 darbininkų. Išdirbiniai esą eksportuojami į 34 pasaulio šalis. (E.)

▼ **Literatai šlovino MTS** (Maš.-Trakt. stotis) — o dabar jos panaikinamos. Tokiu nusivylimu pasireiškė kaikurie Lietuvos ideologiniai rašytojai ir poetai, kurie savo kūriniuose šlovino MTS (kurios žinomų reformų eigoje likviduojamos). "Štai tau ir imkis aktualių temų", pasakęs vienas autorius romano, kuriame buvo aprašomi mašinų-traktorių stočių darbuotojai. Kritikas Ambrasas tokius autorius per Vilniaus radiją ramina, teigdamas, kad gerame kūrinyje aktualijos esą atkuriamos taip, kad jos palaikytų pastovią vertę. Ambrasas savo teigimui paremti šaukiasi liudininkais Dantę, Cervantesą, Donelaitį, Cvirką.

▼ **Rasta iškasenų.** 1957 m. žiemą, kasant griovius pastatams Vilniuje, kairėje Kauno plento pusėje, nuslinko dalis žemės ir, griovio šone, vos apie 20 cm. gilumoje, pasirodė molinio puodo šonas. Vienas iš dirbusių karkštelėjo į jo šoną kastuvu. Puodas suskilo, su šukėmis pasipylė pažaliavusios smulkios monetos, kurių po kelias saujas pasiėmė čia buvę asmenys. Apie radinį atsitiktinai sužinoję ir į vietą nuvykę Istorijos-etnografijos muzėjaus darbuotojai laimingu atveju rado dar daugumą puodo šukių ir prie jų prilipusių kelioliką monetų. Paaiškėjo, kad tai XVII amž. vidurio Lietuvos ir Lenkijos valdovo Jono Kazimiero kaldinti solidai. Per porą savaičių, iš gana stambaus lobio, sprendžiant iš puodo dydžio, išliko tik keliasdešimt monetų, kitos buvo jau išsimėčiusios. Panašiai į muzėjus pateko tik dalis Metelių, Radviliškio ir kitų lobių.

▼ **Kauno Pedagoginis** kabinetas turįs 6,000 tomų biblioteką, išrašo 75 pavadinimų laikraščius ir žurnalus. Taip rašo V. Ruzgas Tarybinėje Mokykloje. Ta proga duodama ir kaikurių duomenų iš Kauno mokyklų gyvenimo. Rašoma, kad pusė vidurinių mokyklų dirba dviem pamainom. Bolševikai, kaip ir visi okupantai, nesirūpina nei mokytojų nei mokinių sveikata ir todėl nesirūpina jokiom statybom.

▼ **Pedagoginės literatūros** leidykla Vilniuje naujiems mokslo metams išleisianti 150 pavadinimų mokyklinius vadovėlius, kurių bendras tiražas 2,417,000 egz. Tai esą 200 tūkst. daugiau, negu pereitais mokslo metais. Naujųjų vadovėlių tarpe minima Būtėno Lietuvių literatūros antroji dalis, Jurginio Tarybų Lietuvos istorijos skaitymai, Aranausko Muzikos vadovėlis ir kt.

▼ **E. M. Remark** romanas, Laikas gyventi ir laikas mirti išėjo ir lietuvių kalba, okupuotoj Lietuvoj. Pagal šią knygą amerikiečių susuktas filmas Amerikoje turi didelį pasisekimą.

▼ **Baltarusių kultūros** savaitė buvo suruošta Lietuvoje. Buvo stengiamasi pabrėžti draugystė tarp abiejų tautų. Tai viena iš Lietuvos rusinimo priemonių.